

Letnik XVIII.

Celovec, petek, 24. maj 1963

Štev. 21 (1096)

V Adis Abebi zaseda „afriški vrh“:

Afriški narodi na poti k enotnosti

Po enotedenskih pripravah na konferenci zunanjih ministrov se je v »Afriški dvorani« v Adis Abebi zadnja sredo začela in bo jutri zaključena konferenca šefov 30 neodvisnih afriških držav. Na tej doslej največji konferenci v Afriki iščejo poti in možnosti, da bi vse neodvisne afriške države zasledovale skupno politiko tako v medsebojnih odnosih kakor še posebej v mednarodnem življenju. Namen sedanje konference je zlasti v tem, da bi proučili posamezna vprašanja v zvezi s skupno afriško listino, ki bi služila potem kot osnova za enotno afriško politiko na političnem, gospodarskem, kulturnem in obrambnem področju. Poleg tega obravnavajo konkretne ukrepe za podporo tistim afriškim deželam, ki se še niso osvobodile kolonialnega gospodarstva. Končno pa zahtevajo afriške države močnejše zastopstvo v organih Združenih narodov.

Konferenca poteka v času, ko so se v največji meri okrepile zahteve po afriški enotnosti, zato je njena prva neposredna naloga najti tiste stične točke, ki takšno enotnost omogočajo, ter odstraniti vsaj del tistih ovir, ki jo preprečujejo. Pri tem so se šefi afriških držav znašli pred dvema precej različnima programoma: na eni strani je tako imenovana monrovijska skupina, ki združuje tiste afriške dežele, katere so več ali manj navezane za Zahod in nosi njihova politika v določeni meri obeležje blokovstva; na drugi strani pa je casablanska skupina, katere se zavzema za enotnost akcije v mednarodnih zadevah, za politiko nepovezovanja z bloki, likvidacijo kolonializma in neokolonializma, za odpravo volonjarskih oporišč na afriški celini, za politični, gospodarski in socialni razvoj v korist afriškega prebivalstva in enakopravno razdelitev narodnega gospodarstva ter končno za pospešene napore za doseg učinkovitih oblik sodelovanja med afriškimi državami.

Med obema tema skupinama, ki sta svoja politična načela že lani zajeli vsaka v svoji posebni listini, pa obstoja še tretja sila, namreč politično in moralno močna skupina držav, katerih politična gibanja so se povezala v Vseafriškem gibanju vzhodne, srednje in južne Afrike. Ravno od te skupine opazovalci pričakujejo, da bo igrala važno vlogo posredoval-

ca, posebno še zato, ker se opira na sodelovanje tudi tistih afriških dežel, ki se še borijo za svojo osvoboditev. Predstavnik te dežel je namreč konferenca sklenila pripustiti k obravnavi določenih vprašanj kot »pridružene članice«, medtem ko je zahtevo po sodelovanju opazovalcev neafriških držav kratkoma zavrnila.

Sedanja konferenca v Adis Abebi je nedvomno velikega pomena za nadaljnji razvoj afriških držav. Vendar pa ni pričakovati, da bi že na tokratnem zasedanju našli rešitev za vsa še odprta vprašanja in je senegalski zunanji minister po zaključku predhodne konference zunanjih ministrov pravilno ugotovil, da nobena lista tako važnega pomena še nikdar ni bila izgotovljena in sprejeta na enem samem zasedanju.

Občni zbor Slovenske prosvetne zveze v Gorici:

»Za razvoj kulture, za zaščito jezika, za narodni obstoj«

V nedeljo je imela v Gorici svoj občni zbor Slovenska prosvetna zveza, ki po združitvi obeh prosvetnih organizacij leta 1961 združuje zdaj vsa slovenska prosvetna društva na Tržaškem in Goriškem. Zbora se je udeležilo nad 60 delegatov iz 21 slovenskih prosvetnih društev iz goriške, tržaške in videmske pokrajine, prišli so tudi zastopniki iz Slovenske Benečije, kot gostje pa so se občnega zbora udeležili poleg predstavnikov drugih slovenskih organizacij v Italiji tudi sekretar Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije Dane Robida ter tričlanska delegacija Slovenske prosvetne zveze iz Celovca s podpredsednikom Jankom Ogrisom na čelu.

Občni zbor je imel izključno delovni značaj in so na njem proučili rezultate dela v času od združitve obeh prosvetnih organizacij, pregledali izkušnje in pomankljivosti ter podčrtali dosežene uspehe. Na dnevnem redu so bila tri poročila: predsednik prof. Ubald Vrabec in tajnik Gorazd Vesel sta osvetlila pogoje prosvetnega dela in aktivnost posameznih društev v preteklem delovnem obdobju, Tončka Čok pa je poročala o šolskih vprašanjih. Po poročilih se je razvila zelo živahna razprava, v kateri so se delegati temeljito pogovorili o perečih vprašanjih prosvetnega dela in o nadaljnjem še plodnejšem delovanju slovenske prosvete v Italiji.

Predstavniki zveze Svobod iz Slovenije Dane Robida je v svojem pozdravnem govoru dejal, da se številna društva v Sloveniji vselej vsakega uspeha, ki ga dosežejo slovenska prosvetna društva v zamejstvu, hkrati pa z obžalovanjem ugotavljajo, da je treba še sedaj še vedno govoriti o osnovnih pravicah, ki pripadajo Slovincem. Prav delovanje na kulturnem polju, za katerega ne obstajajo meje, pa predstavlja izredno močno orodje za reševanje raznih vprašanj in za ustvarjanje boljših, človeka dostojnih odnosov.

Zastopnik slovenskih prosvetašev iz Slovenske Benečije Marij Konf je pozval vse Slovence, naj priskočijo na pomoč Sloven-

nanjega ministra Rapackega, ki se zavzema za ustanovitev brezatomske cone v Evropi. Mnenja so, da bi bilo nadzorstvo nad takšnim sporazumom mogoče zaupati OZN. Za zahodni Berlin predlagajo, naj bi ga spremenili v demilitarizirano mesto s tem, da bi zahodne vojaške sile številčno skrčili in jih postavili pod kontrolo OZN, pozneje pa na podlagi sklepa Združenih narodov zamenjali s silami drugih držav. Vzhodna Nemčija pa naj bi zagotovila svobodo gibanja med zahodnim Berlinom in drugimi državami.

Končno so udeleženci mednarodnega sestanka v Bruslju izrazili mnenje, da bi bila sklenitev sporazuma o nenapadanju med članicami Atlantskega pakta in članicami Varšavskega pakta pomemben prispevek k miroljubni rešitvi nemškega problema, s tem pa tudi k zmanjšanju mednarodne napetosti v svetu sploh.

DR. ADOLF SCHÄRF:

Za mir in prijateljstvo

Zadnja sredo je bil na svečani skupni seji parlamenta in zveznega sveta zaprišežen zvezni prezident dr. Schärff, katerega je avstrijsko ljudstvo na volitvah 28. aprila ponovno izvolilo za najvišjega predstavnika republike Avstrije.

Zvezni prezident je ob tej priložnosti v svojem govoru najprej poudaril, da pomeni njegova ponovna izvolitev priznanje za njegovo naziranje in nato spomnil na zadnja desetletja, v katerih je morala Avstrija prestopiti mnogo hudega. Toda mi vsi, mladi in stari Avstrijci, se moramo vedno zavedati, da se imamo za napredek naše dežele zahvaliti sodelovanju, h kateremu se Avstrija priznava od svoje obnove. V svetu, ki ga je strašna druga svetovna vojna razmajala v njegovih temeljih in ga končno popolnoma spremenila, stremijo narodi vseh kontinentov po novih oblikah sožitja ljudi. V Avstriji smo se odločili za politično sodelovanje, ki nam zagotavlja varnost, mir in napredek. V tem slovesnem trenutku se priznavam k skupnemu delu in sem pripravljen, vse svoje sposobnosti, izkušnje in znanje staviti v službo Avstrije. Po svojih močeh hočem naši deželi zagotoviti mir in ob spoštovanju avstrijske nevtralnosti prispevati k prijateljskim odnosom do vseh držav, prav tako pa hočem sodelovati pri obvarovanju sveta pred novo vojno in pri preprečevanju pogube človeštva z novimi nečloveškimi sredstvi uničenja. Saj vendar vsi hočemo, da bi to našo deželo izročili našim otrokom in vnukom še lepšo in še bolj srečno.

Po zaprisegi zveznega prezidenta je bila pred parlamentom velika vojaška parada, pri kateri je sodelovalo okoli 4000 vojakov, 400 vojaških vozil, 100 tankov in 50 vojaških konj, v zraku pa so počastila svojega vrhovnega poveljnika letala avstrijske vojske.

V Zahodni Nemčiji:

Antifašisti na zatožni klopi...

Pred sodiščem v Solingenu se je prejšnji teden začela razprava proti funkcionarju protifašistične organizacije »Nemške unije za mir« Lorenzu Knorru, ki so ga obtožili, ker je v nekem govoru pred dvema leti izjavil, da so nekateri, katerih vojne zločine je obsodilo tudi mednarodno sodišče v Nürnbergu, danes spet na visokih položajih v zahodnonemški vojski.

Obtoženi Knorr je predložil sodišču obširen dokumentacijski material, iz katerega je razvidno, da so številni generali današnje zahodnonemške vojske odgovorni za sodelovanje v zločinih, katere so v pretekli vojni zagrešile njim podrejene enote, in da so sodelovali v pripravah za Hitlerjevo agresijo. Zato bi morali — je izjavil Knorr pred sodiščem — na zatožni klopi sedeti namesto njega nekateri generali zahodnonemške vojske. Javni tožilec Reuter je prekinil njegova izvajanja, čemur pa se ni čuditi, saj je po dokumentih, ki jih je

predložil Knorr, tudi javni tožilec sam na seznamu vojnih zločincev. Po zaslišanju prič obrambe je sodišče prelozilo razpravo za deset dni.

...in obsodba vojnih zločincev

Porotno sodišče v Koblenzu, pred katerim se je odvijal največji proces proti vojnim zločincem v Zahodni Nemčiji po letu 1945, je izreklo sodbo proti skupini funkcionarjev nacističnih zasedbenih oblasti med zadnjo vojno na ozemlju Sovjetske zveze. Obtoženi so bili sokrivde na umoru več kot 30.000 Židov in sovjetskih državljanov.

Glavni obtoženec Heuser je bil obsojen na 15 let kaznilnice, v ostalih primerih pa se sodba glasi na 3 do 12 let, medtem ko je bil Stark obsojen na dosmrtno ječo, ker je poleg sodelovanja pri množičnih umorih tudi osebno umoril določeno število Židov.

Enakopravnost narodnostnih manjšin

bo še posebej zajamčena v novih občinskih statutih

Kakor smo v našem listu že obširno poročali, so pravice narodnostnih manjšin v Jugoslaviji obširno zajete že v zvezni ustavi in v ustavih posameznih republik. Še bolj konkretno in podrobno pa bo prišla enakopravnost narodnostnih manjšin do izraza v novih občinskih statutih, ki jih pripravljajo v skladu z zvezno in republiško ustavo.

O problemih italijanske narodnostne manjšine so se pred nedavnim posvetovanjem na seji koordinacijske komisije za manjšinska vprašanja v okrajih Koper, Pulj in Reka. Zadnja seja imenovane komisije meseca marca je bila posvečena vprašanju manjšinskega žolstva, tokrat pa so razpravljali o usklajevanju in nadaljnji dopolnitvi občinskih statutih na dvojezičnih območjih. Za podlago razprave je služil predlog posebnih členov, ki urejajo položaj občanov italijanske narodnosti v statutih občin Kopra, Izole in Pirana. Ta predlog obsega 24 posebnih členov, namenjenih zaščiti italijanske narodnostne manjšine in na tokratni seji so ugotovili načelno enako tretiranje italijanske manjšine na področju vseh treh okrajev.

Bodoči statuti prizadejanih občin bodo uveljavili in podrobneje urejali pravice manjšin, ki so zagotovljene že v republiški in zvezni ustavi ter v mednarodnih pogodbah. Posamezni členi novih statutih bodo urejali dvojezičnost posameznih področij z enakopravno uporabo italijanskega jezika v vseh poslih, vprašanje žol z italijanskim učnim jezikom in dvojezičnih žol, vprašanje kulturne dejavnosti in drugih pravic ter pogoje za nemoten razvoj manjšine.

**Prvič gostuje na Koroškem
hrvatski pevski zbor
„Vladimir Nazor“
iz Zagreba**

**in priredi koncert v nedeljo, dne
9. junija ob 15. uri v Veliki dvorani
celovškega Doma glasbe.**

Podrobno bomo o gostovanju
poročali v prihodnji številki.

**Slovenska
prosvetna zveza**

Nove pobude za rešitev nemškega vprašanja

Pred nedavnim je minilo 18 let, odkar je bila nacistična Nemčija premagana, vendar so di tako imenovano nemško vprašanje še vedno med najbolj pomembne in hkrati tudi najbolj zamotane probleme sodobnega sveta. S tem vprašanjem so se v teh 18 letih bavili že na najrazličnejših konferencah, predloženih je bilo že nešteto načrtov za rešitev nemškega vprašanja, kljub temu pa vse kaže, da je rešitev še zelo daleč, ne nazadnje po krivdi Zahodne Nemčije, ki s svojo trmasto politiko že vneprej obsodi na neuspeh vsak poskus zblizanja med obema nemškima državama kakor tudi med Vzhodom in Zahodom sploh.

Možnosti mirne rešitve nemškega problema so proučevali tudi na nedavnem mednarodnem sestanku v Bruslju, kjer so se zbrali javni delavci iz Belgije, Češkoslovaške, Francije, Grčije, Italije, Madžarske, Nizozemske, Norveške, Poljske, Romunije, Sovjetske zveze, Velike Britanije in Združenih držav Amerike. Udeleženci tega sestanka so poudarili, da je neogibno treba priznati stabilnost sedanjih mej obeh nemških držav. Resolucija, ki so jo sprejeli na koncu zahteva, naj vlade, ki še niso priznale Vzhodne Nemčije, če že ne drugega, vsaj navežejo z njo odnose, ki bi omogočili lažje gibanje ljudi in zagotovili trgovinsko poslovanje ter olajšali kulturne in športne zveze. Razen tega poziva resolucija, naj bi nemški državi normalizirali medsebojne odnose, in sicer na višji ravni, ter sklenili gospodarske sporazume.

Hkrati so udeleženci bruseljskega sestanka predlagali, naj bi proučili načrt poljskega zu-

Nova pota v francoskem kmetijstvu

Francosko kmetijstvo se z obdobja vredno načrtovitosti pripravlja na to, da bo na agrarnem področju zauzelo vodilno vlogo v Evropski gospodarski skupnosti. Njegov cilj je, da si osvoji trg s kmetijskimi pridelki za 170 milijonov ljudi. Z isto vztrajnostjo, kakor se Francija v Bruslju bori na diplomatsko jurističnem polju za dosledno izvajanje določil rimske pogodbe na agrarnopolitičnem področju in s tem za najbolj ugodno izhodišče svojega kmetijstva, se tudi v državi sami prizadeva za potrebno preusmeritev tega kmetijstva. Racionalizacija proizvodnje, povezana z obsežno spremembo strukture kmetijstva in komasacijo zemljišč, modernizacija kmetijskih obratov, uvajanje novih oblik odkupa pridelkov, zboljšana poklicna izobrazba podeželskega prebivalstva in končno ustvarjanje enakosti zaslужka kmečkega prebivalstva z zaslужkom drugih poklicev so najbolj vidna področja te velike preusmeritve.

Francoski »zeleni načrt«, ki služi uresničevanju teh ciljev, ima na razpolago obsežna finančna sredstva. V štiriletnem načrtu za preusmeritev francoskega kmetijstva na pogoje Evropske gospodarske skupnosti, ki izteče koncem leta 1965, je v ta namen na razpolago 31 milijard šilingov za subvencije in nadaljnjih 29 milijard za kredite. Za zboljšanje oz. subvencioniranje cen gotovin kmetijskih pridelkov ima francosko kmetijstvo na razpolago nadaljnjih 16 milijard šilingov.

Od 1. januarja 1958, ko je stopila v veljavo pogodba o Evropski gospodarski skupnosti, se je francoski agrarni eksport v dežele te skupnosti povečal za 187%; najbolj je narasel agrarni eksport v Zahodno Nemčijo. Sploh je postala Francija na prostoru EGS kmetijsko najbolj pomembna dežela. 40% njunske zemlje in 46% vseh krav v EGS je v Franciji. Od proizvodnje mesa v EGS odpade 40% na Francijo, od proizvodnje žita pa 45%. V takih okoliščinah je razumljivo, da bo imelo francosko kmetijstvo od izenačenja ravni agrarnih cen največje koristi.

Kako je Francija, katere polja so bila pred leti v veliki meri neobdelana, kmečke biše in

Sredstva iz ERP-fonda razdeljena

Na svoji seji v sredo preteklega tedna je vlada za gospodarsko leto 1963-64 odobrila razdelitev 1,38 milijarde šilingov kreditov iz fonda bivšega Marshallovega plana. Od tega zneska je za pospeševanje turizma določenih 120 milijonov šilingov, za obrt 58 milijonov, za promet 78 milijonov, za kmetijstvo in gozdarstvo pa 190 milijonov šilingov.

vasi pa prazne, v tako kratkem času reorganizirala svoje kmetijstvo in dvignila njegovo proizvodnjo? — Zakonita podlaga za to reorganizacijo francoskega kmetijstva je bila sklenjena leta 1960, ko je bilo težišče agrarnopolitičnih ukrepov od subvencioniranja kmetijskih cen predloženo na zboljšanje proizvodnih pogojev in na zboljšanje pogojev vnovčenja kmetijskih pridelkov. V zadnjih letih pa so v Franciji reformirali tudi dedno pravo, sklenili zakon o pospeševanju združevanja večjega števila kmetij v proizvodne skupnosti. V zadnjih letih pa je dobila Francija tudi zakon o zboljšanju agrarne strukture potom izločanja nesposobnih kmetijskih obratov iz agrarne proizvodnje, zakon o posebnem socialnem fondu pa ima namen, da prevzame ne-sposobne obrate in jih spravi v roke ljudi in skupnosti, ki hočejo sodobno in skrbno kmetovati. Kot peti pa je bil v zadnjih letih v Franciji sklenjen še zakon o organizaciji kmetijskega tržišča, v katerem so poleg prostovoljnih oblik združevanja predvidene tudi zakonite tržne ustanove z obveznim članstvom.

Poleg teh ukrepov so v Franciji tudi na tem, da čim prej popolnoma mehanizirajo svoje kmetijstvo. Z 830.000 traktorji stoji Francija na četrtem mestu za ZDA, Sovjetsko zvezo in Zahodno Nemčijo, po žitnih kombajnih, katerih število je od 250 leta 1945 naraslo na 67 tisoč, pa celo na tretjem mestu.

Francosko kmetijstvo je s tem na najboljši poti, da bo svojo proizvodnjo tako racionaliziralo in organiziralo za vnovčevanje pridelkov tako moderniziralo, da ne bo le resen konkurent evropskemu kmetijstvu, marveč bo postalo dejanski regulator agrarnih cen na evropskem trgu.

635,6 milijona šilingov za investicije na Koroškem

Na seji koroške deželne vlade v sredo preteklega tedna je bil na predlog deželnega svetnika Sima sklenjen peti investicijski program na Koroškem v višini 635,6 milijona šilingov. V sklopu tega programa bodo zgrajena nova upravna poslopja v Celovcu, Št. Vidu, Spittalu in Feldkirchnu in izvedena adaptacijska dela v deželnih bolnišnicah v Celovcu, Beljaku in Wolfsbergu ter v Laasu pri Kočah. Poleg tega je v program vključena gradnja nekaterih šol, med drugimi tudi poslopja za kmetijsko šolo v Althofnu.

Precejšen znesek petega investicijskega programa za Koroško je neposredno in posredno namenjen razvoju koroškega turizma. Tu so predvidene investicije za turistični razvoj v območju Innerkremsa, nadalje investicije akcijske družbe koroških žičnic, nadaljevanje gradnje ceste na Dobrač in investicije za izgradnjo celovškega letališča. Na kulturnoprosvetnem področju so v program zapadene investicije za preureditev in povečanje celovškega Mestnega gledališča in investicije za nadaljevanje izkopavanja na Štalenski gori.

Za izvedbo teh investicij bo koroška deželna vlada prispevala 331 milijonov šilingov, zvezna vlada 110 milijonov, občine pa 81 milijonov. Drugi investitorji bodo prispevali preostali znesek 133 milijonov šilingov. Nasprotni zadnjemu investicijskemu programu od 1. januarja 1961 se je obseg investicij sedanjega programa povečal za 207 milijonov šilingov. Prispevek zvezne vlade se nanaša predvsem na obvezne prispevke k izgradnji celovškega letališča, izgradnji ceste na Dobrač, pospeševanju gospodarskega razvoja na gospodarsko zaostalih področjih in k preureditvi in povečanju celovškega Mestnega gledališča.

Neposredno v korist južne Koroške za lažji gospodarski razvoj njenih zaostalih področij sedanjí investicijski program ne predvideva nobenih investicij, čeprav ponekod še zdaleka niso ustvarjeni najnujnejši pogoji za zboljšanje življenjskih pogojev našega prebivalstva.

XXX. mednarodni kmetijski velesejem v Novem Sadu

prepričljiv dokaz napredka jugoslovanskega kmetijstva

„Impresioniran sem nad veličino sejma, ki se po mojem mnenju lahko uvršča med podobne sejme evropskega okvira. Posebno sem iznenaden nad visoko stopnjo mehanizacije jugoslovanskega kmetijstva in nad napredkom živinoreje. Na kanal Donava—Tisa—Donava, katerega veliko maketo smo lahko študirali na sejmu, pa bi bile lahko ponosne tudi najnaprednejše dežele.“

S temi besedami je novinarju novosadskega „Dnevnika“ izrazil svoje vtise o novosadskem sejmu predsednik koroške kmetijske zbornice, državni poslanec Hermann Gruber, ki je v soboto obiskal Novi Sad v spremstvu direktorja za živinorejo koroške kmetijske zbornice dr. ing. Körberja in tajnika Slovenske kmečke zveze Blaža Singerja. Isti dan je obiskal tudi še 6.000 ha veliko kmetijsko posestvo Verušić pri Subotici, kjer se je seznanil z njegovo organizacijo proizvodnje in upravljanja. Tam so ga pozdravili tudi predsedniki občine, okraja in gospodarske zbornice — vsi pripadniki madžarske manjšine v Vojvodini.

XXX. mednarodni kmetijski jubilejni velesejem v Novem Sadu je bil prepričljiva manifestacija razvoja kmetijske integracije Jugoslavije v zadnjih letih in njegove sedanje stopnje. Na 36 ha velikem razstavišču niso bili ob kmetijskih strojih drugih dežel razstavljeni le najmodernejši kmetijski stroji in naprave jugoslovanske proizvodnje — med njimi žitni kombajn kombiniran za napravo za spravilo in mletje sena — in 700 glav plemenskih in pitanih goved, prašičev in konj, marveč je bila prava posebnost sejma razstava jugoslovanske živilske industrije, ki je večinoma v tako imenovanih kombinatih združena s kmetijskimi posevci in zadrugami v eno podjetje. Živilska industrija je zlasti kar tiče mesa, mesnih in sadnih izdelkov in konzerv ter testenin pokazala, da je v svojem eksportu v stanju zadostiti specifičnim željam trga vsake evropske dežele, kakor tudi vsake dežele na Bližnjem in Daljnem vzhodu ter v Afriki. Takorekoč za vsako državo, kamor Jugoslavija izvažja izdelke svoje živilske industrije, so bili razstavljeni vzorci, ki gredo tam najbolj v denar.

Močno je bilo na sejmu zastopano tudi semenarstvo, ki je zlasti pokazalo obsežno tovrstno dejavnost jugoslovanskega kmetijstva na področju vzgoje visokorodovitnih sort hibridne koruze, pšenice, krompirja, krmnih rastlin in specialnih kultur, kot so oljarice, prednice, tobak, sadje in vinske trte. Skoraj vsakogar pa je najbolj zadel primer velikih meloracij na veliki maketi kanala Donava—Tisa—Donava, ki bo s 700 km skupne dolžine v Vojvodini obvaroval 760.000 ha najrodovitnejše zemlje pred poplavi in ki bo istočasno omogočil rečni ladijski promet ter namakanje 360.000 ha zemlje, vsled česar se bo v Vojvodini poljska proizvodnja povečala za 420.000 vagonov, število goveje živine pa za več kot milijon goved. Projekt kanala Donava—Tisa—Donava bo končan leta 1967. Skupno bo z njegovo izvedbo izkopanih 128 milijonov m³ zemlje, medtem ko je bilo pri Sueškem kanalu izkopane le 75 milijonov m³.

Poleg jugoslovanskih podjetij so bila med več kot 2.000 razstavljalci zastopana podjetja 19 evropskih, azijskih, afriških in ameriških držav, med njimi tudi Avstrija. Prav tako je bilo med več kot 700.000 obiskovalci sejma zelo veliko število inozemskih delegacij z visokimi vladnimi predstavniki na čelu. Brez pretiravanja lahko rečemo, da se le redko kateri evropski kmetijski velesejem po svoji strukturi, obsegu in udeležbi lahko pomeni z novosadskim, v kakršnega se je od leta

1930, ko je zavzemal le 7 šotorov, razvil ob svoji trideseti jubilejni prireditvi.

Jubilejni kmetijski velesejem v Novem Sadu je bil v resnici prepričljiv dokaz razvoja jugoslovanskega kmetijstva v zadnjih 5 letih, odkar je država s pomočjo regresov zvišala cene kmetijskih pridelkov za 40% in odkar je omogočila povečanje letnih investicij v kmetijstvu od povprečno 14 na povprečno 100 milijard dinarjev. V tem času se je kmetijska proizvodnja Jugoslavije povečala za 30%. Lani je bila proizvodnja pšenice dvainpolkrat, proizvodnja sladkorne pese pa dvakrat tako visoka kot leta 1958. Letna proizvodnja mesa je v istem razdobju narasla od 496.000 na 630.000 ton.

Poleg zvišanja cen za kmetijske pridelke in investicij v kmetijstvu je ta napredek v veliki meri omogočila koncentracija proizvodnih sil in širokopotezna integracija v kmetijstvu. Kmetijska posestva so se medseboj spojila in se z ustreznimi industrijami združila v kombinat. Podobno pot so ubrale tudi kmetijske zadruge, katerih število se je zaradi koncentracije zmanjšalo od 5.506 na 2.363, zato pa se je vrednost njihovega blagovnega prometa povečala od 56 na 173 milijard dinarjev. H temu porastu proizvodnje pa je veliko pripomoglo tudi povečano sodelovanje (kooperacija) kmetov z zadrugami na področju proizvodnje. Leta 1962 so kmetje v kooperaciji z zadrugami obdelovali več kot še enkrat toliko zemlje, kot so je obdelovali leta 1957. Ta kooperacija je bistveno pomagala povečati produktivnost in s tem tudi zaslужek zasebnih kmetov, katerih število v državnem povprečju še vedno presega 70%.

Železniška proga Dunaj—Trbiž v celoti elektrificirana

Danes bo zvezni prezident dr. Schörf s slavnostnim aktom v Brucku ob Muri izročil svojemu namenu zadnji elektrificirani odsek avstrijskega dela železniške proge Dunaj—Rim med Knitelfeldom in Mürrzuschlagram na Štajerskem. Z elektrifikacijo tega 91 km dolgega odseka bo ta na avstrijski strani nad 350 km dolga železniška proga v celoti elektrificirana. Z elektrifikacijo so pričeli pred 10 leti in so med tem tudi modernizirali in utrdili progo, da bo odslej dopuščala vlakom tudi brzino 120 km na uro.

Z elektrifikacijo te železniške proge so povsod odstranili tudi telefonske vode nad zemljo in jih nadomestili z kablom pod zemljo.

POŠIROKEM SVETU

WASHINGTON. — Skupina 27 uglednih ameriških znanstvenikov, med katerimi so tudi trije Nobelovi nagradenci, je poslala poziv ameriški javnosti, naj podpre prizadevanje za doseg sporazuma o preprečitvi jedrskih eksplozij. Znanstveniki poudarjajo, da je tak sporazum velikega pomena tako za Ameriko kot za ves svet, kajti sporazum bi ublažil sedanjo oboroževalno tekmo in zmanjšal nevarnost nove vojne.

LJUBLJANA. — Med nedavnim bivanjem v Jugoslaviji je predsednik Združene arabske republike Naser obiskal tudi Ljubljano, kjer je bil na slavnostni seji mestnega sveta imenovan za častnega meščana Ljubljane.

DŽAKARTA. — Indonezijski predsednik Sukarno je izjavil, da je Indonezija mobilizirala vse notranje finančne sile, da bi prebrodila gospodarske težave. Prebivalstvo je pozval, naj strne vrsto, da bi s skupnimi napor premagali težkoč.

ALŽIR. — V posebni poslanici ljudstvu je predsednik alžirske vlade Ben Bela pozval delavce, naj izvolijo organe delavskega samoupravljanja v industrijskih podjetjih in na kmetijskih gospodarstvih, ki so jim zaupana v upravljanje. Pri tem jih je opozoril na nevarnost »birokratskega izrojevanja« in pa na to, naj bodo plani podjetij v skladu z nacionalnim planom za izgradnjo države.

RIM. — Poveljnik ameriškega VI. ladjevja admiral Gennery je izjavil, da Amerika ne namerava vzpostaviti pomorske oporišča na Sredozemlju za podmornice, opremljene z atomskimi raketami „Polaris“. Dejal je, da so takšne podmornice določene za kriterijanje po Sredozemlju, njihovo oporišče pa bo ostalo na Skotskem.

JAICE. — Z otvoritvijo Male galerije v spominskem muzeju II. zasedanja AVNOJ ter razstavo parizanske grafike Božidarja Jakca se je v Jajcu začelo praznovanje 20. obletnice zgodovinskega II. zasedanja AVNOJ. Proslave se bodo vrstile vse do 29. novembra, ko bo osrednja proslava v Beogradu.

TOKIO. — Predsednik Japonske vlade Ikeda je v zgoraj domu japonskega parlamenta izjavil, da Japonska ne bo dovolila, da bi dovažali atomsko orožje v ameriška vojaška oporišča na japonskem ozemlju.

BUDIMPEŠTA. — Letošnji mednarodni velesejem v Budimpešti je obiskal tudi vicekancler dr. Pittermann, ki je ob priložnosti sprejema v avstrijskem paviljonu izjavil, da se obseg blagovne izmenjave med Avstrijo in Madžarsko močno veča in da bi bilo ob obojestranskem razumevanju mogoče še dalje povečati tako blagovno izmenjavo kakor tudi izmenjavo turistov.

LONDON. — Velika britanska jeklarska družba se pogaja s Sovjetsko zvezo o dobavi čevl za naftevalce. Kakor znano, bi morala te čevl dobavljati Zahodna Nemčija, ki pa je sporazum odpovedala iz »atlantske solidarnosti« ali bolje rečeno na pritisk Amerike. Zato je razumljivo, da gre Nemcem sedanja trgovina Velike Britanije s Sovjetsko zvezo močno na živce in je zahodnonemški zunanji minister Schröder v tej zvezi izjavil, da Velika Britanija »trži solidarnost atlantske skupnosti«. Vendar s tem ni imel uspeha, kajti britanski fisk je ostro zavrnil njegovo vmešavanje v gospodarsko politiko Velike Britanije.

DUNAJ. — Na povabilo tiskovnega konferenca povel, da bo predsednik SFR Jugoslavije maršal Tito letošnji jesen obiskal štiri latinskoameriške države, namreč Bolivijo, Brazilijo, Čile in Mehiko, vendar ni navedel točnega datuma.

STOCKHOLM. — Med nedavnim obiskom švedskega zunanjega ministra Nilssona v Sovjetski zvezi je le-ta izrazil predsedniku sovjetske vlade Hruščovu povabilo za obisk na Švedskem. Hruščov je povabilo sprejel, vendar bo čas njegovega obiska na Švedskem določen šele po diplomatski poti.

BEograd. — Predstavniki jugoslovanskega zunanjega ministrstva je na zadnji tiskovni konferenci povedal, da bo predsednik SFR Jugoslavije maršal Tito letošnji jesen obiskal štiri latinskoameriške države, namreč Bolivijo, Brazilijo, Čile in Mehiko, vendar ni navedel točnega datuma.

RIM. — V petih letih intenzivnega boja proti ne-pismenosti so v Italiji dosegli, da se je pol milijona odraslih ljudi naučilo pisati in brati. Leta 1958 je bilo v Italiji še okrog dva milijona nepismenih, sedaj pa jih je še pol milijona. Po statistikah iz leta 1961 je bilo v Italiji od 6 do 6,5% nepismenih. V zadnjih petih letih je italijanska vlada stalno zviševala vsote, ki so bile v proračunu določene za javno vzgojo. Pomembno vlogo je v boju proti nepismenosti odigrala tudi televizija s svojimi oddajami pod naslovom »Nikoli ni prepozno«.

MOSKVA. — Sovjetska vlada je ocenila francosko-zahodnonemški sporazum o prijateljstvu kot militarni zvezo znotraj vojaškega bloka 15 držav. To je ocena v nati sovjetske vlade, ki jo je sovjetski zunanji minister Gromiko izročil zahodnonemškemu odpravniku poslov v Moskvi. V noli je nadalje rečeno, da je bistvo tega sporazuma »pospeševanje skupnih vojaških priprav, usklajevanje vojnih doktrin, sodelovanje generalstbov in organizacije skupne proizvodnje orožja«.

ALŽIR. — V uradnih krogi Alžirije je bilo sporočeno, da bo predsednik kubanske vlade Fidel Castro prišel 28. maja na obisk v Alžirijo.

GENOVA. — Policija v Genovi je sporočila, da so v tem pristaniškem mestu aretirali 13 ljudi, obtoženih zaradi poskusa, da bi obnovili fašistične brigade »Er-nih srajc«. Aretiranci so obtoženi, da so organizirali bombe napade na letališče in da se člani skrajne desničarske organizacije Mlada Italija.

Zastareli in za današnji železniški promet naravnost nevarni kolodvor v Brucku je bil nadomeščen z novim kolodvorom, ki odgovarja vsem zahtevam moderne železniškega križišča.

S popolno elektrifikacijo proge Dunaj—Trbiž bo železniški promet na njej pospešen za nadaljnje pol ure. Potovanje proti Dunaju pa bo postalo verjetno še krajše, ko bodo na tej progi stopile v promet naročene električne lokomotive, ki bodo v ravnini lahko razvile brzino do 130 km, čez Neumarkt in Semmering pa 70 km.

Objava slovenske gimnazije

Šolsko leto 1962-63 bodo vse koroške šole zaključile z razdelitvijo spričeval v petek, dne 5. julija 1963.

Prvi dan velikih počitnic, to je v soboto 6. julija, so na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu sprejemni izpiti za prvi razred, in sicer ob 8. uri.

Prijave je treba izvesti do 1. julija. Potrebni so naslednji dokumenti:

1. rojstni list,
2. dokument o avstrijskem državljanstvu,
3. popis učenca, katerega pošlje šola direktno.

Na dan izpita pa mora učenec predložiti spričevalo, ki ga bo dobil dan poprej.

Istega dne so tudi sprejemni izpiti v višje razrede. Za prvi razred je predpisana učna snov 4. šolske stopnje, za vse ostale razrede pa dobite pojasnila v šolski pisarni.

Pismene prijave je treba nasloviti na „Direktion des Bundesrealgymnasiums und Gymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22/II“.

Ravnateljstvo

„Faust“ v Brežah

Kakor smo v našem listu že obširneje poročali, bodo v okviru letošnjih poletnih iger na Petrovi gori pri Brežah uprizorili Goethevega „Fausta“, in sicer oba dela v skupni uprizoritvi. Premiera bo v soboto, dne 29. junija ob 20. uri zvečer, potem pa se bo do sobote, 24. avgusta, zvrstilo še 28 predstav. V mesecu juliju bodo predstave trikrat na teden — v sredo, petek in soboto, v avgustu pa so predstave poleg tega predvidene tudi še za četrte. Za prireditve ob dne tudi še za četrtke. Za prireditve ob sobotah vozi poseben avtobus iz Celovca (odhod ob 18. uri s Kardinalsplatz), ki se iz Brež vrača takoj po predstavi. Vstopnina za posamezne predstave znaša od 10 do 40 šilingov.

15 let folklorne skupine „France Marolt“

Daleč preko meja Slovenije znana Akademska folklorna skupina „France Marolt“ je pred nedavnim slavila svojo 15-letnico in je za to priložnost priredila v Ljubljani jubilejno predstavo, s katero je znova opozorila na visoko kvaliteto svojega izvajanja. Ob svojem jubileju se je predstavila z obširnimi programom, ki je bil tokrat omejen na slovensko pevsko in plesno ljudsko izročilo, medtem ko ima sicer v programu tudi pesmi in plesne druge jugoslovanske narodov. Izvajanju posameznih plesov so pristne narodne noše dajale poseben poudarek in tako je prireditev bogato zrcalila raznolike značilnosti folklorne izraza Koroške, Bele Krajine, Primorske, Prekmurja in Gorenjske, kot razveseljiva novost pa so bile pesmi in plesi iz Režije.

Folklorna skupina „France Marolt“, ki smo jo pred leti videli in občudovali tudi pri nas na Koroškem, je enako kot doma v Sloveniji dobro znana tudi v inozemstvu, saj je gostovala že v številnih državah, kjer povsod so jo sprejeli z največjim zanimanjem. Njen uspeh dokazuje, da se skupina zvesto ravna po smernicah, ki jih je folkloristom začrtal veliki slovenski znanstvenik France Marolt: skrajno disciplino v obnavljanju, nevsihljivo koreografsko povezavo posameznih plesov, ob tem pa ustvarjalno življenje v stil in razpoloženjske barve pokrajinskih ljudskih značilnosti.

Agrarna politika EGS in njen vpliv na mednarodna tržišča s kmetijskimi pridelki

(2. nadaljevanje)

- Člen 40
1. V članene države razvijajo skupno agrarno politiko postopoma tekom prehodne dobe in jo še pred njenim potekom dokončno določijo.
 2. Za dosego ciljev člena 39 se ustvari enotna organizacija agrarnih tržišč. Ta obstoja odgovarjajoče proizvodni iz ene izmed naslednjih organizacijskih oblik:
 - a) skupna pravila za medsebojno tekmovalnost,
 - b) obvezna koordinacija različnih ureditev tržišč po članjenih državah,
 - c) evropska ureditev trga.
 3. Po drugem odstavku izoblikovana skupna organizacija lahko združi vse ukrepe člena 39, zlasti pa urejanje cen, prispevke za proizvodnjo in razdelitev različnih pridelkov, ukrepe za skladiščenje in izravnavo ter skupne ustanove za stabilizacijo uvoza in izvoza.
 4. Skupna organizacija se mora omejiti na zasledovanje ciljev člena 39 in mora izključiti sleherni možnost diskriminacije med proizvajalci in potrošniki. Eventuelna skupna politika v cenah mora temeljiti na skupnih načelih in enotnih sistemih izračunavanja.
 5. Da se v drugem odstavku določeni organizaciji omogoči dosega njenih ciljev, se lahko ustanovi eden ali pa več usmerjalnih ali garancijskih fondov za kmetijstvo.

Pogodba o EGS je bila podpisana 25. marca 1957 v Rimu (zato jo imenujejo tudi rimska pogodba) in je

stopila v veljavo 1. januarja 1958. Na konferenci v Stresi julija 1958 so članice EGS prišle do sporazumov, ki so pozneje služili za osnovo pri pripravi predlogov za skupno agrarno politiko. Te predloge je v obliki 8 odredb, 4 odločitev in 2 resolucij odobril ministrski svet EGS dne 14. januarja 1962, v veljavo pa so stopile 1. julija 1962. Odredbe se nanašajo na skupno Agrarno politiko na področju žita vseh vrst vključno moke od pšenice, rži in zmesi, pod določenimi pogoji pa tudi na druga moko, zdrobi in podobno. Na področju prašičjega mesa določa odredba skupno politiko za žive prašiče enako kot za meso, slanino in mast ter za klavne odpadke in izdelke se nanašajo še na perutnino, jajca ter na sadje in zelenjavo.

Ta »bruseljska ureditev trga« je bila prvi neposredni začetek dolge vrste nadaljnjih ukrepov za realizacijo skupne agrarne politike tekom prehodne dobe, ki se bo končala 31. decembra 1969. Ti nadaljnji ukrepi se nanašajo oz. bodo nanašali na mleko in mlečne izdelke, goveje meso, sladkor, riž in vino. S 1. januarjem 1970 bo — kakor predvideva-

jo — skupna agrarna politika EGS docela realizirana.

Agrarna politika EGS in mednarodna agrarna tržišča

Tako daleč naš kratek oris zgodovine razvoja EGS in glavnih določil za njeno skupno agrarno politiko. Ta oris je bil potreben za lažje spoznavanje vpliva te politike na mednarodna agrarna tržišča. O tem vprašanju je 20. februarja 1963 govoril na Dunaju dr. Horst Marmula, načelnik oddelka za trgovinsko politiko pri generalni direkciji EGS-komisije v Bruslju. Iz njegovega govora, ki ga je imel pred konferenco prezidentov kmetijskih zbornic, povzemamo naslednja izvajanja in misli:

Evropska gospodarska skupnost sodi med najvažnejše agrarne importirke v svetu. Spričo težkega položaja na svetovnih agrarnih tržiščih je razumljivo, da so vsi trgovski partnerji EGS osredotočili svoje zanimanje na obdržanje in — če le mogoče — povečanje svojih agrarnih eksportov na tržišče EGS. To velja za razvite države Evrope in Severne Amerike ter za Avstralijo in Novo Zelandijo enako, kot za nerazvite države Južne Amerike, Afrike in Azije. Tudi države Vzhodnega bloka v teh prizadevanjih ne zaostajajo.

V teh prizadevanjih pa se vedno bolj očitno kaže, da le-ta ne temeljijo več toliko na dosedanjih oblikah svetovne trgovine, ki je vse interese izvoza in uvoza, neglede na to, če je šlo za kmetijske pridelke ali industrijske izdelke, urejevala v okviru mednarodne trgovinske politike in mednarodnih trgovinskih organizacij, marveč da so vedno bolj vidna prizadevanja, da bi svoje interese za ograde eksporte uveljavili znotraj skupne agrarne politike in ne več — kot bi bilo to potrebno — v okviru mednarodne trgovinske politike do EGS. V teh stremeljenjih pa tiči nevarnost težko opravičljivega premika ravnotežja. V daljši perspektivi je namreč nemogoče trgovinskopolitične interese uveljavljati neposredno proti tuji agrarni politiki, zlasti tedaj ne, če trgovinskopolitično za interesirani partner ni pripravljen, da bi se tudi sam podredil zahtevam, ki jih stavi do tuje agrarne politike. Stvarno je mogoče sodelovati ali samo na področju trgovinske politike ali pa samo na področju agrarne politike, nemogoče pa je sodelovanje med trgovinskopolitiko ene dežele ali skupnosti in med agrarno politiko druge dežele ali skupnosti.

Drugo vprašanje so vpliv in posledice skupne agrarne politike in vsake agrarne politike sploh na mednarodna agrarna tržišča. Tu gre zlasti

Salzburške slavnostne igre so lani stale nad 40 milijonov šilingov

Izdanki za lanske letošnje slavnostne igre v Solnogradu so znašali 41,3 milijona šilingov, od tega so država, dežela in mesto prispevali 19 milijonov šilingov. Pri dohodkih pa so bile na prvem mestu uprizoritve „Trubadurja“ s skoraj 3 milijoni šilingov za 11 tisoč 500 prodanih vstopnic.

Zakaj so take prireditve tako drage, je razvidno že iz dejstva, da so samo stroški za operne in koncertne soliste znašali 4 milijone šilingov, za druge igralske soliste skoraj 3 milijone in za dirigente 870.000 šilingov. Za dunajske filharmonike so morali plačati 2,88 milijona šilingov, za zbor dunajske opere 1,89 milijona, za dva salzburska orkestra 680.000, za domači balet 680 tisoč in za baletne goste 410.000 šilingov.

Velik zborovski koncert

v celovškem Domu glasbe

V ponedeljek bo v veliki dvorani celovškega Doma glasbe zanimiv zborovski koncert, na katerem bodo pod vodstvom dirigenta Gerstackerja sodelovali združeni moški zbori Annabichl, moški zbor policije, moški zbor Koschalbunda, celovški moški zbor, pevski akademija ter člani celovških mladgalistov in članice celovškega ženskega zbora. Kot solista sta napovedana Jakob Wildbacher (tenor) in Franz Pacher (bas), spremljal pa bo pihalni ansambel Mestnega gledališča.

Spored obsega dva dela: nemško pesem in pesem narodov. V drugem delu bodo izvajali zborovske komade iz Severne Amerike, Anglije, Nizozemske, Moravske in Hrvaške. Posebna zanimivost bo avstrijska prvoizvedba „Kolede“ znanega hrvaškega komponista Jakova Gotovca.

KULTURNE DROBTINE

● V Novem Sadu so ob zaključku VIII. jugoslovanskih gledaliških iger, na katerih je deset gledališč uprizorilo sedem sodobnih domačih dram, eno odrsko adaptacijo in tri drame Miroslava Krleža (ob 70-letnici življenja in 50-letnici njegovega književnega dela), podelili tudi tradicionalne Strojnice nagrade. Za najboljšo predstavo v celoti je bila razglašena odrska realizacija Krleževe drame „V agoniji“, ki jo je izvajalo Slovensko narodno gledališče iz Ljubljane. Poleg tega sta bila izmed Slovencev nagrada tudi Sava in Stane Sever za najboljši vlogi v omenjeni drami.

● Pod naslovom „Prosti čas — včeraj, danes, jutri“ je bila v celovški Delavski zbornici odprta zanimiva razstava, ki obsega kakih 350 prispevkov z vseh področij upodabljalne umetnosti. Razstavljavci niso poklicni umetniki, marveč v pravem pomenu besede amaterji, ki se umetniško udejstvujejo le v svojem prostem času. Kljub temu pa je med razstavljenimi deli mnogo tudi takih, ki govorijo o resničnem talentu.

● V Sovjetski zvezi je pred kratkim izšla prva izdaja celotnih del Bertolta Brechta v ruskem prevodu. V petih zvezkih so zbrani vsi njegovi dramski teksti, pa tudi njegovi najpomembnejši članki o literaturi in umetnosti. Sovjetski kritik Evgenij Surkov je v posebnem eseju analiziral Brechtovo ustvarjanje.

za vprašanja osnovnosti zahteve, da mora agrarna politika zadostiti zahtevam mednarodnega trga s kmetijskimi pridelki. Pri sedanjem svetovnem gospodarskem položaju je ta zahteva razumljiva in upravičena, vendar je na splošno zelo enostranska, kajti agrarna politika kot vsaka prava politika mora predstavljati izravnavo interesov. Seveda bi bilo lepo, če bi se dala agrarna politika razvijati tako, da bi ne imela škodljivih učinkov, temveč po možnosti njih uspešno vplive na svetovna agrarna tržišča. Dejansko pa je le tako, da je prvenstveni cilj vsake agrarne politike v dosegi blagostanja za kmete, ki so od nje prizadeti. Interesi po blagostanju kmetijstva so torej običajno nasprotni interesom po čim manjši motnji svetovnega trga. Vsaka agrarna politika je torej lahko le kompromis med notranjimi interesi od nje prizadetega kmetijstva in zunanjimi interesi mednarodnih tržišč. Prosto polje dejavnosti, ki tak kompromis dopušča, je spričo tega zelo ozko. Izključeno je namreč, da ne bi bil še tako premišljen kompromis predmet kritike bodisi s strani kmetijstva, bodisi s strani mednarodnih tržišč.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Našim zadružnikom v premislek:

Brez nič ni nič

Če so zadruga podaljšana roka posameznega kmetovalca, če hočejo delati v njegovem duhu in zani, potem morajo izpolnjevati tudi one zahteve, ki jih hoče ali mora izpolniti vsak član, če se hoče v bodoče uveljaviti na večjem gospodarskem prostoru.

To je pred kratkim izjavil deželni svetnik Prirsch v delovnem poročilu upravnega odbora na občnem zboru štajerske Raiffeisenove zveze, katere predsednik je. V svojem govoru se je zlasti bavil z nalogami zadružnih organizacij v spremenjenih gospodarskih pogojih. Pri tem je predvsem poudaril, da so bile zadruga ustanovljene, da pomagajo svojim članom v konkurenčni borbi. Ta konkurenčna borba se od nastanka zadrug ni zmanjšala, postala je le še bolj izrazita zaradi procesa koncentracije, ki so ga sprožile kapitalne družbe.

Kako daleč se je ta proces razvil, spoznamo po tem, da ima 1,3 % industrijsko obrtnih podjetij v rokah polovico celokupne proizvodnje naše države in da odpade v trgovini polovica blagovnega prometa na en sam odstotek trgovskih podjetij. Drobna trgovina z živili je iz tega razvoja že napravila svoje zaključke: sedaj je že 90 % vseh drobnih trgovcev z živili združenih v tej ali oni prodajni organizaciji, bodisi v A & O, Adeg, Spar itd.

Tem spremenjenim razmeram morajo seveda zadostiti tudi zadruga. Otrresti se morajo starih navad in lokalnih omejitov, če hočejo svojim članom bolje služiti in če hočejo doseči uspehe, ki jih doseči morejo. Ko je s tem v zvezi govoril o kreditnih in blagovnih zadrugah, je deželni svetnik Prirsch naglasil potrebo družitve manjših in šibkejših zadrug v sorho povečanja njihove moči in delovanja na modernjših kreditnih in blagovnih področjih. Nato pa je nadaljeval:

»Vedno širše škarje med izkupički kmetijskih producentov in med izdatki potrošnikov bodo v bližnji bodočnosti postavile zadruga pred nove naloge. One bodo v korist svojih članov delale na tem, da se bodo pričele te škarje spet zapirati. Podaljšana roka kmetijskih zadrug bo morala pripraviti kmetijske pridelke tako, kakor jih pričakuje trg in kakor jih potrebuje kuhinja, da bo na ta način prišel kolikor mogoče visok del one cene, ki jo je konzument pripravljen plačati, kmetu v korist. Predelovalne in blagovne zadruga bodo odgovarjajoče nakazanemu procesu koncentracije in ukrepom za racionalizacijo prisiljene, da s potrebnimi investicijami ustvarijo stvarne predpogoje za izpolnjevanje teh nalog. Tu pa je potreben primeren lastni kapital. Če zadruga svojim članom kaj pomeni, potem bodo tudi pripravljene, da ji gredo pri zbiranju oz. ustvarjanju tega kapitala na roko s povzemanjem svojih deležev. Zadruga služi končno le svojim članom in ne zasleduje sebičnih namenov.«

Deželni svetnik Prirsch je ob tej priložnosti citiral besede dr. Clausa Doerka, predsednika Raiffeisenove zveze v Bonnu na zadnjem občnem zboru Zveze evropskega kmetijstva v Madridu, ko je dejal: »Zadružni obrati ne smejo več rasti tako počasi kot doslej. Člani zadrug morajo plačati znatno večji prispevek za financiranje teh obratov, da bo zadruga lahko vzdržala konkurenčno borbo. Ta zahteva je gospodarsko upravičena s tem, da je dosedanja uspešna dejavnost kmetijskih zadrug zboljšala gospodarski položaj njihovih članov in da je zaradi zadružnih ustanov za vnovečenje pridelkov vsak član prihranil vrsto investicij. H temu pa pride še boljše izkoriščenost dobavljenih surovin in tehnična prednost veleobrata.«

Z drugimi besedami: Če hoče kmetijsko zadružništvo v pogojih modernega blagovnega prometa še obdržati svojo vlogo izključevanja bogatenja nekmetičkih prekupčevalcev in predelevalnih podjetij kmetijskih surovin in če hoče kmetu posredno priboriti udeležbo na koristih te predelave, potem je dolžnost vsakega člana in zadružnika, da z več in višjimi deleži pomaga povečati kapitalno moč svoje zadruga. Brez nič ni nič in kar je v zadružništvu doslej nastalo, je nastalo le po predhodnih skupnih žrtvah, doprinosih in prispevkih.

Pevski zbor „France Pasterk-Lenart“ na Radišah

Preteklo nedeljo je bila naša dolga želja le izpolnjena. Priljubljeni pevski zbor „France Pasterk-Lenart“ iz Železne Kaple in Št. Vida v Podjuni s svojimi mladimi pevskimi in pevci pod vodstvom Vladimira Prušnika se je odzval povabilu našega prosvetnega društva in prišel na obisk na sončne Radiše ter nam skupno z našim zborom pripravil lepo in prijetno popoldne. Kakor ni bilo drugače pričakovali, je bila za ta obisk in koncert naša društvena dvorana napolnjena do zadnjega prostora.

Toplo pozdravljeni mladi pevski zbor je najprej pozdravil naš društveni moški in mešani zbor pod vodstvom predsednika in pevovodje Šimeja Wrulicha in mu zapel v pozdrav vrsto domoljubnih in narodnih pesmi. Naši gostje iz Železne Kaple in Št. Vida so se zatem najprej v mešanem, nato pa še v moškem zboru predstavili z

lepim šopkom ubranih pesmi, ki so se nam zelo dopadle in od katerih nekatere še nismo poznali. Za zaključek koncerta pa sta nam oba zbora skupno zapela še šest pesmi, pri čemer sta nas zlasti navdušila zbor ujetnikov iz „Nabucca“ in „V Gorenjsko oziram se skalnato stran“.

Na našem lepem nedeljskem koncertu smo počastili tudi našega mežnarja ob štiridesletnici njegovega službovanja in sodelovanja v našem prosvetnem društvu.

Nedeljsko srečanje s pevskim zborom „France Pasterk-Lenart“ na Radišah je med nami poživilo spoznanje potrebe in koristnosti pogostejših izmenjav in medsebojnih obiskov med našimi prosvetnimi društvi in po plodnejšem sodelovanju v korist večje slovenske prosvetne in družabne dejavnosti po naših vaseh. Kapelškimi in šentvidskimi pevskimi in pevcem pa za obisk najlepša hvala z željo po skorajšnjem svidenju.

„Lira“ iz Kamnika bo gostovala v Železni Kapli

Prihodnjo nedeljo nas bo v tretjič obiskal prvi slovenski pevski zbor „Lira“ iz Kamnika. Prvič nas je ta zbor, ki goji zborovsko petje že 81 let, obiskal pred 69 leti, ko je nastopil na proslavi Andreja Einspielerja in Antona Martina Slomška v Celovcu in v Skočdolu. Drugič nas je obiskal pred tremi

leti na koncertih v Dobrli vasi, v Ločah nad Baškim jezerom in pod Jerberkom. V nedeljo pa bo vrnil obisk pevskemu zboru „France Pasterk-Lenart“ in nastopil v kinodvorani v Železni Kapli. Najstarejšemu slovenskemu pevskemu zboru tudi to pot lep pozdrav na koroških tleh!

Godbeno-pevska skupina „Pavle Kernjak“ v Ločah

Po daljšem času je prišlo tudi pri nas v Ločah spet do prijetnega slovenskega družabnega večera. Oskrbelo ga je naše prosvetno društvo „Jepa“, ki je povabilo k Pušniku v Ratenče godbeno-pevsko skupino „Pavle Kernjak“ iz Št. Ilje, o katere uspešnih nastopih smo že večkrat brali v našem listu. Radovedni, kakor smo, smo se povabili na družabni večer odzvali v takem številu, da smo Pušnikovo dvorano docela napolnili.

Da kar naravnost povemo: Tudi nas Pavle Kernjak s pestrim in vedrim sporedom svojih godcev in pevcev ni razočaral. Njegove skladbe — med njimi posebno Mojce, Katrca in Regina — so se nam zelo dopadle, lepa pa je bila tudi interpretacija Avsenikovih, Koscevih in nemških ljudskih zabavnih skladb. Ne da bi hoteli postavljati v ozadje ostalih godcev in pevcev, moramo le reči, da smo bili nad spretnostmi mladega Pavleja Kernjaka na trobenti in posavnji ter nad solo-vložki Mira Kernjaka ter Folteja in Pavleja Sime zelo iznenadeni.

Harmonija in povezanost dvorane z ansamblom, do katere je prišlo že brž po začetku prijetnega večera, sta se razvili v pri-

jetno družabnost, ko nam je pričel godbeni kvintet igrati za ples in zabavo. Tu se je razvil mladi Albert Sima v posrečenega glasbenega komika in nas vedno spet spravljalo do smeha in vedno večje dobre volje. Ansamblu Pavla Kernjaka smo za prijetni večer in veselo razpoloženje, ki ga je zapustil med nami, zelo hvaležni.

Kdo more pomagati nesrečnemu slepcu?

Mladi Willi Kulnig iz Novega Sela, pošta Kotmara vas, je slep in potrebuje nujno psa vodnika. Ker prejema s svojo staro materjo (mali mu je umrla) skromno rento komaj 450 žilgov se obračamo do naših bralcev s prošnjo, da bi mu oskrbeli prepotrebne psa ali pa mu z denarnimi prispevki omogočili nakup.

Pomagajmo človeku v stiski, ker ne vemo, kdaj bomo tudi mi potrebovali pomoči!

Predavanja o vprašanjih civilne zaščite

Po predavanjih, ki sta jih referat koroške deželne vlade za civilno, gospodarsko in duhovno zaščito ter Zveza za civilno zaščito pretekli teden organizirala v Celovcu, Beljaku, Podklostru, Smohoru in v Kočah, bodo prihodnje tri tedne med drugimi še naslednja predavanja:

Vrba v četrtek, dne 30. maja ob 1/28. uri v občinski čitalnici za občine Vrba, Teholca, Kostanje, Lipa, Škofiče, Loga vas in Rožek;

Borovlje v sredo, dne 5. junija v kinodvorani za vse občine boroveljskega sodnega okraja;

Velikovec v ponedeljek, dne 10. junija

v novem gradu za vse občine velikovskega sodnega okraja;

Dobrta vas v torek, dne 11. junija 1963 za vse občine sodnih okrajev Pliberk, Dobrta vas in Železna Kapla.

Predavanja o vprašanjih civilne zaščite niso le silno zanimiva in poučna, marveč nudijo tudi pogled na delo in naloge organizacije, ki je v naši državi šele v nastajanju, ki pa drugod v svetu obstoja že od zadnje vojne naprej in združuje n. pr. v Sovjetski zvezi 15 milijonov ljudi. Njene naloge so podobne nalogam Rdečega križa in gasilcev, le da se nanašajo na druge naloge civilnega in gospodarskega življenja.

SPZ NAZNANJA

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli

v a b i n a

PEVSKI KONCERT

prvega slovenskega pevkega zbora „Lira“ iz Kamnika v nedeljo, dne 26. maja 1963 ob 11.30 uri dopoldne v kinodvorani v Železni Kapli

Godbeno-pevska skupina „Pavle Kernjak“ priredi na binkoštni ponedeljek ob 1/23. uri v kulturno prosvetni dvorani v Št. Ilji

KONCERT

Na sporedu petje in godba.

Potresni sunki na Koroškem

Preteklo nedeljo brž po 11. uri dopoldne smo na Koroškem, zlasti pa v Celovcu, po Rožu in Podjuni ter v Št. Vidu občutili močne potresne sunke. Posebne škode ti sunki niso povzročili. Le iz Žihpolj smo zvedeli, da so pustili na šolskem poslopju večje razpoke na ometu.

Potres, ki smo ga čutili na Koroškem, je zajel razmeroma velik teritorij Slovenije, severne Hrvaške ter avstrijske Štajerske in Koroške. Občutili so ga povsod na območju med Trstom, Zagrebom, Bad Gleichenbergom in Celovcem. Njegovo središče je bilo pri Litiji vzhodno od Ljubljane, kjer je povzročil večjo materialno škodo.

Pomlad po naših vaseh:

Črnijska mama brska po svojih spominih

Sedaj, ko nas je po dolgi in trdi zimi pomlad na pobočjih naših Gur spet razveselila z lepim majskim cvetjem, mi spomin, kakor že večkrat v tem času, poroma v čase, ko smo se tod okoli toliko navduševali za lepo sadje in za lepo cvetje na vrtu in v oknih.

Bilo je pred okroglo 60 leti, ko smo se tudi mi pričeli ravnanj po neznanem pesniku, ki je nekako dejal

»Al' 'maš kakšno prazno mesto,
al' za hišo, al' ob cesti,
sadno drevce tja posadi,
al' jeseni, al' pomladi.
Sadno drevce tebi v zahvalo
žlahtno sadje bo dajalo«

in pričeli na veliko kupovati sadna drevesca in jih saditi po vaseh zahodnih Gur.

Zdi se mi, da bo ravno 60 let, kar so moj oče pd. Hauptman na Otožu naročili iz neke drevesnice na Kranjskem 1500 sadnih drevesc in jih razprodali po Otožu in sosednjih vaseh. Tedaj so tod okoli pričeli nastajati lepi sadovnjaki in nihče ni hotel biti brez lepega sadnega drevja. Sledili smo poučnemu kmetičnemu listu »Kmetovalec«, ki nam je pripovedoval in nas učil, da je sadjarstvo lepa reč in da je pri sadju za kmeta lep zaslužek. Da bi pridelovanje sadja še pospešilo, je imel vsak njegov naročnik pravico, da je dobil 4 drevesca zastonj. In kmetje so taki pobudi radi sledili.

Pozneje je vzel krajevno pospeševanje sadjarstva v roke zdaj že rajni Valentin Martič, pd. Ravbar v Želučah. Vsako leto je obiskoval kmete v okoliških vaseh, se pogovarjal z njimi o sadjarstvu, jim dajal nasvete in zbiral naročila za nakup nadaljnjih drevesc. Seveda se mu je večkrat pripetilo, da denarja za kupljena drevesca ni videl, in da je moral v korist naročnika seči v svoj žep. Za njim je prevzel skrb za dobavo sadnih drevesc Ferdež iz Kovič, ki to delo še sedaj opravlja, zaradi spremenjenih gospodarskih razmer seveda z manjšim uspehom kot njegova predhodnika.

In naj povem še to, kako smo prišli po naših krajih do lepih rož po oknih in vrtovih. Te nam je posredoval Purovcov Francej iz Kovič. Ker zaradi bolehnosti ni mogel kmetovati, je odstopil posestvo svojemu bratu, sam pa pričel vrtnariti z rožami in lepimi grmičevjem. Do svojega vrta je imel enako ljubezen kot do svojih okolišanih. Ni je bilo skoraj hiše in dekleta, kateremu Franci ne bi stisnil v roko korenino ali seme svojih lepih rož in grmičevja, da je z njim olepšalo domačo hišo in vrt. Še sedaj pričajo številni vrtovi in okna po naših vaseh o Francijevih lepih dejanjih in spominjajo nas starejše nanj, čeprav ga že dolgo krije črna zemlja.

KOLENDAR

Petek, 24. maj: Johana
Sobota, 25. maj: Urban
Nedelja, 26. maj: Filip
Ponedeljek, 27. maj: Beda
Torek, 28. maj: Avguštin
Sreda, 29. maj: Maksim
Četrtek, 30. maj: Ivana

Bil je kralj, ki je imel tri hčerke. Nekoč je moral na daljno pot v mesto, pa jih je vprašal, kaj naj jim prinese. Najstarejša je rekla, naj ji prinese obleko, druga je prosila za plašč, najmlajša pa mu je dejala:

»Očka, meni pa, prosim, prinesite rožo vrt-nico.«

Kralj je odrinil na pot in prispel v stolno mesto. Preden se je napotil domov, je kupil obleko in plašč za starejši hčerki. Toda za-man je vse pretaknil, išče rožo vrtnico za najmlajšo hčer; ni je mogel najti. Zato je od-šel domov brez nje.

Domov grede pa ga je pot zanesla mimo vrta, na katerem je bilo čuda rožnih grmov, polnih cvetja, in kralj si je dejal:

»Glej no, pa sem le našel rožo za svojo hčer.«

Razjahal je s konja, da bi šel in vzel rožo. Bilo jih je nič koliko, pa je vzel eno, na moč lepo. Ko jo je utrgal, je planila predenj neka zverina in mu rekla:

»Gospod, kdo vam je dal dovoljenje, da utrgate to rožo?«

Kralj ji je odgovoril:

»Tako j boste zvedeli. Kralj sem in imam tri hčere. Šel sem na pot in vprašal hčere, kaj si žele, da jim prinesem. Starejši dve sta me prosili za obleko in plašč, ki sem ju kupil v stolnem mestu. Moja najmlajša hčerka pa me je prosila, naj ji prinesem rožo vrtnico, ki pa

je v stolnem mestu nisem mogel najti, zato sem stopil v tale vrt in jo utrgal.«

Zver pa mu je dejala:

»Prav. Vzemite to rožo, toda jutri morate s svojo najmlajšo hčerko priti sem. Sicer boste plačali z življenjem.«

Kralj je nato odrinil domov. Doma je iz-ročil hčerkam svoja darila, potem pa je hudo

ki je v njem oče rožo utrgal, a nikogar ne najdeti. Toda tam zagledata graščino in sto-pita noter. Pa tudi v gradu ni bilo nikogar. Pač pa sta našla mizo z najbolj slastnimi jed-mi, pa sta sedla in jedla. Po obedu sta šla po vrtu na sprehod in nista nikogar srečala. Že proti večeru sta se vrnili v palačo, stopila v obednico in miza je bila spet obložena z naj-

Rožna zver

Španska pravljica

potrt odšel v svoje sobe. In že je prišla za njim najmlajša hčerka in ga vprašala, zakaj je tako žalosten. Oče ji je brž odvrnil:

»Oh, draga hči, ko bi vedela, kaj me tare!«

Hčerka pa mu je prigovarjala, naj ji razo-dene, kaj ga teži. Dejal ji je:

»No, vedi, draga hčerka, da v stolnem me-stu nisem mogel najti rože vrtnice. Ko sem se vračal, sem jo ugledal na nekem vrtu. Utrgal sem jo, tedaj pa je prišla nadme neka zver in mi ukazala, da te moram jutri pripeljati tja.«

Hči pa mu je dejala:

»Nikar se zaradi tega ne mučite, oče, saj bom šla z vami.«

Naslednjega dne vzame oče dva konja in s hčerko odjezdita k zverini. Prideta do vrta,

boljšimi in najslastnejšimi jedmi. Pa je prišla noč in zagledala sta sobe s posteljami za spa-nje. Šla sta tja in legla spat, ne da bi koga vi-dela. Naslednje jutro sta vstala — zajtrk je bil že pripravljen — in jedla sta. Po zajtrku de oče hčerki:

»Tako, hčerka, zdaj moram iti. Zapu-ščaj te.«

Nato je odšel. Ona pa je ostala in hudo ža-lostna planila v jok, ker ni vedela, kaj jo čaka.

Ko je oče odšel, je odšla na sprehod po vrtu. Tam se je sprehajala, dokler se ni prikazala zver in ji rekla:

»Ne boj se, ker hočem, da se poročiš z me-noj. Daj mi besedo, da se z mano poročiš.«

Dekle ji ni hotelo dati besede, a nazadnje je pristalo. In že jo je zver odpeljala k mizi, kjer so dali dekletu jesti. Postregli so ji z vsem mogočim, a dekle ni nikogar videlo. Tako je obedovalo in večerjalo. Po večerji pa so se od-prla vrata njene spalnice; vstopila je in legla spat.

Naslednje jutro je dekle vstalo in srečalo lepega kraljeviča, ki jo je čakal v obednici. Na moč presenečena ga je vprašala, kdo je. Odvr-nil ji je:

»Tvoja zver sem, ki si ji obljubila, da se z njo poročiš. Bil sem začaran tako dolgo, do-klér nisem srečal nekoga, ki se bom z njim poročil.«

Miška in slon

Miška je padla v jamo in nikakor ni mog-la iz nje. Otožno je piskala, toda nihče je ni slišal. Že je mislila, da bo v tej jami po-ginila. Vendar pa je šel tod mimo slon, vtaknil svoj trobec v jamo in izvelkel miško.

»Hvala ti, slon. Rešil si mi življenje in jaz se ti bom oddolžila,« se je zahvaljevala miška.

»Kako se boš ti, mala miška, oddolžila meni!« se je zasmel slon in odcapljal.

Čez nekaj časa so lovci ujeli slona, ga zvezali z vrvo, da bi ga prihodnji dan od-peljali. Bila je noč, slon je žalostno ležal na zemlji in čeprav se je še tako napenjal, ni mogel prefrgati vrvi.

Pa se je nepričakovano pojavila miška in začela grizti vrvi. Grizla je, grizla in pre-den se je zdanilo, je bil slon osvobojen.

»Vidiš, slon,« je potem rekla miška, »mo-je besede so se uresničile. Tudi mala miška zmora marsikaj,« česar ti s svojo močjo ne moreš dokazati.«

(Iz češčine)

Najboljši krojač

Trije krojači so odprli delavnice v eni in isti ulici. In ker je bila konkurenca huda, jim je šel posel zelo slabo od rok. Vsi trije so začeli razmišljati, kaj bi storili, da bi pri-vabili kar največ strank.

Prvi je pritril nad svojo delavnico tablo z napisom:

»Najboljši krojač v mestu«

Drugi ne bodi len, je brž še bolje napisal:

»Najboljši krojač na svetu«

Tretji je pa malo delj razmišljal. Ni se mo-gel takoj spomniti kaj boljšega. Končno je tudi on obesil tablo, na katero je z veli-kimi črkami napisal:

»Najboljši krojač v ulici«

Prva dva sta bila tako jezna, ker je bil modrejši od njiju, da sta takoj snela svoji tabli, zaprla delavnici in se odsekila iz mesta.

Razgovor pred vrati

Pred vrati stoji par čevljev. Dva majhna, pošvedrana, zamazana čevlja.

— Kakšen pa si? — vpraša levi čevelj svojega desnega tovariša. — Še pred nekaj dnevi si blestel v izložbi nov in lep.

— Ali si ti kaj lepši? — je odgovoril uža-ljeno desni čevelj. — Ves tvoj vrh je zbit! Postal si star in grd!

— To je zato, ker so naju kupili za ne-mamega dečka! — pravi levi. — Kje le najde ta deček najgloblji prah in najhujše blato? In kako brca žogo z nama!

— V Irgovini sem bil miren, — je vzdihnil desni. — Zdi se mi, da ne boš več dolgo živel. Ali nimaš že luknje?

Levi čevelj se je prestrašil.

— Luknje? — je prestrašeno zaškrpal. — Morda imaš prav. Luknjast sem, pa je pri-šla voda vame.

— Pravzaprav niti ni tako slabo, — je dejal desni čevelj pomirljivo. — Davi sva bila v šoli, pozneje sva dirjala po travnikih, preskakovala potok in plezala preko ogra-je. Najin mali gospodar je pač vesel fant. In jutri se bo pričelo znova...

— Boli me vrh! — je zajavkal levi. — Pa tudi luknjo imam.

— Te bodo že zakrpali! — je odgovoril

desni. — Veš, slišal sem, da ljudje ne ku-pujejo novih čevljev tako pogosto. Dragi so. Zato morajo paziti nanje...

Tedaj je stopila na hodnik dečkova ma-mica in zagledala čevlje. S ščetko je snela blato z njih, jih namazala z mastjo in lepo očistila.

— No zdaj je dobro! — sta zamrmrala oba čevlja.

Kmet in zemljiški gospod

KITAJSKA PRAVLJICA

Nekoč je kmet srečal na ulici zemljiškega gospoda in se mu ni priklonil.

Zemljiški gospod ga je potegnil za rokav in vprašal srdito:

»Zakaj se mi ne prikloniš? Mar ne veš, da sem tukajšnji zemljiški gospod?«

»Vem,« je odgovoril kmet. »Ne razumem pa, zakaj bi se moral jaz prikloniti prvi?«

»Pozabil si, da se morajo reveži zmeraj klanjati bogatim! Ti pa imaš na glavi manj las, kakor imam jaz kosov srebra v zaboju!«

»V kakšni zvezi pa je vaše bogastvo z menoj?« je vprašal kmet vljudno.

»Bogatina lahko napravim iz tebe!« je odgovoril zemljiški gospod. »Če hočem, ti lahko dam polovico svojega denarja. Zato pa se mi moraš prikloniti prvi!«

»Če pa bom imel jaz toliko denarja kakor vi, čemu se vam bom potem klanjal prvi?«

»Dobro!« je zakričal trmasti zemljiški gospod. »Dam ti ves moj denar, če se mi boš klanjal prvi!«

»Če bi mi dali ves svoj denar,« je dejal kmet, »bi jaz obogatel, vi pa obubožali. Sami pa ste rekli, da se mora revež prvi klanjati bogatinu. Ko se bova torej srečala, se mi boste morali prikloniti vi prvi.«

Pri posebno slovesnem obisku je konzul seznanil ve-zirja z nadrobnostmi Napoleonovih zmag in določbami dunajskega miru, posebno kolikor so se tikale dežel v neposredni sosesčini Bosne. Vezir je čestital za zmage in izrazil veselje, da se bodo odnosi dobre sosesčine med njimi nadaljevali in da bo sedaj, pod francosko upravo, zavladal mir in red v deželah okrog Bosne.

Toda vse te besede »vojna« in »mir« in »zmaga« so bile v vezirjevih ustih mrtve in tuje stvari; izgovarjal jih je s hladnim in trdim glasom, z okamenelim obrazom, kakor da omenja dogodke davne preteklosti.

Vezirjev teftedar Tahir beg, s katerim je Daville govoril isti dan, je bil vse bolj živahen in zgovoren. Zanimal se je za položaj v Španiji in za podrobnosti o organizaciji uprave v novih ilirskih pokrajinah. Bilo je očito, da se želi poučiti in da sam zase primerja, toda vsa njegova ljubezniva zgovornost in razumna radovednost ni povedala kaj več kot vezirjeva nema in mrtva mirnodušnost; iz pogovora z njim je konzul lahko sklepal, da še ne vidi konca vojskovanju ne Napoleonovim osvajanjem. Ko ga je Daville hotel pripraviti, da bi se odločneje izrazil, se je teftedar izognil odgovoru.

»Vaš cesar je zmagovalca, zmagovalca pa sleherni vidi v sijaju, ali kakor pravi perzijski pesnik: Zmagovalčev obraz je kot roža,« je lokavo in nasmevano končal teftedar.

Daville je vselej občutil neumljivo zadrego pred tem čudnim nasmehom, ki je venomer trpoel na teftedarjevem obrazu, mu delal oči satansko poševne in malce ški-laste. Po vsakem pogovoru z njim je bil Daville razburjen in kot okraden; ni dobil rešitve in odgovora, temveč so ga oplašila nova vprašanja in nove nejasnosti. In vendar je bil Tahir beg edini človek v Konaku, ki je hotel in tudi znal govoriti o poslovnih zadevah.

Takoj po sklenitvi miru je bil stik med konzulatoma spet obnovljen. Konzula sta se obiskovala in gostobesedno izražala svoje dvomljivo veselje ob doseženem miru; pod tem pretiranim navdušenjem sta se skrivala zadrega spričo vsega, kar sta si prizadejala zadnje mesece. Daville se je trudil, da bi s svojim vedenjem kot zmagovalca ne užilil von Mittererja, zraven pa nič ne izgubil od prednosti, ki mu jo daje zmaga. Polkovnik je govoril o vsem silno pre-vidno kakor človek, ki želi čim manj priznati neljubo sedanost in si obeta vse od prihodnosti. Oba sta skrivala svoje prave misli in resnični strah za zaveso melanholičnih pogovorov, kamor se večkrat zalekajo starejši ljudje, ki si še kaj obetajo od življenja, hkrati pa se zavedajo svoje nemoči.

Gospa von Mitterer še ni izmenjala obiska z gospo Davillovo in se je srečno izogibala srečanju z des Fos-sesom; ta je bil seveda od pomladi »mrtev« zanj in je počival na velikih žalih njenih prejšnjih razočaranj. Ves čas pohoda proti Dunaju je bila trmoglavost in naskako-valno »z vso dušo na strani velikega, neprimerljivega Kor-zikanca« in s tem grenila dneve in noči von Mittererju, ki niti med štirimi stenami svoje spalnice ni trpel neprevid-nega pomenka in mu je vsaka neprimerna beseda prizade-jala fizično bolečino.

To poletje se je Ana Marija nenadoma vrnila k svoji stari strasti: ljubezni do živali. Na vsakem koraku je pri-velo na dan njeno pretirano in bolešno usmiljenje do vprežne živali, psov, mačk in goveda. Pogled na shujšane, utrujene mule, ki klavrno predstavljajo svoje tanke noge, pod solzavimi, krotkimi očmi pa se jim pasejo roji muh, je povzročil An Mariji prave živčne napade. Razvnela od svoje strastne narave se je zavzemala za živali v vseh okoliščinah in na vsakem kraju, brez mere in ozira, in tako šla naproti novim razočaranjem. Zbirala je kruljave

Ivo Andrić

57

Travniška kronika

Oktober 1809 je bil na Dunaju sklenjen mir med Napo-leonom in dunajskim dvorom. Osnovane so bile ilirske po-krajine, kamor sta pripadli tudi Dalmacija in Lika, torej tudi področje Davillovega dela. V Ljubljano, glavno mesto te nove Ilirije, šla prišla generalni guverner in generalni intendant s celim štabom policijskih, carinskih in davčnih uradnikov, da uredijo administracijo, posebno pa trgovino in promet z Levantom. Še prej je general Marmont, po-veljnik Dalmacije, ki je bil prišel o pravem času za bitko pri Wagramu, postal maršal. Sedaj se je Davilla, ko je gledal vse to okrog sebe, polotilo melanholično in prijetno občutje človeka, ki je pomagal zmagi in slavi drugih, sam pa ostal v senci brez slave in nagrade. To občutje mu je ugajalo in pomagalo prenašati travniške nadloge, ki jih ni mogla predrugačiti nobena zmaga.

Kar je Davilla kot vedno prej spet mučilo in česar ni smel nikomur priznati in zaupati, je bilo vprašanje, ali je sedaj zmaga res dokončna in koliko bo mir trajen.

Na to vprašanje, od katerega je bil odvisen njegov notranji mir in usoda njegovih otrok, ni mogel najti odgo-vora nikjer, ne v sebi ne okrog sebe.

Negujte zobe!

Zobje se zde na pogled čvrsti, vendar so izredno občutljivi. Zato preberite naslednjih nekaj pravil o negi zob in se jih tudi držite, kajti po toči je prepozno zvoniti!

■ Važen pripomoček pri negi zob je zobna krtačka, ki pa naj ne bo prevelika. Najboljše so krtačke iz ščetin, tiste iz nylona so preostre in zato škodljive. Robovi ščetke naj bodo zaobljeni, da ne ranijo dlesni. Imejte vedno dve krtački, ki ju uporabljajte izmenoma. Krtačke morajo biti zelo čiste, zato jih enkrat na teden desinficirate z rastopino kuhinjske soli.

■ Brez zobne paste bi bilo čiščenje zob skoraj brez pomena. Večina zobnih past vsebuje tudi razne dodatke, ki osvežijo ustno votlino in preprečujejo zadah. Nekatere vitaminske paste pa vsebujejo še snovi, ki uničujejo bakterije in krepijo dlesni. Od časa do časa je priporočljivo, če zobno pasto menjamo.

■ Važno je tudi, kako čistimo zobe. Večina ljudi drgne zobe le v vodoravni smeri in s tem očistijo le prednjo ploskev. Največ ostankov hrane pa tiči ravno med zobmi. Pravilno čistimo zobe takole: najprej jih očistimo z vodo, šele potem iztisnemo na krtačko 2 cm zobne paste in krtačimo zobe tri minute v navpični smeri. Zgornjo čeljust od zgoraj navzgor, spodnjo pa od spodaj navzgor. Tako bomo odstranili ostanki hrane, ki so se nabrali za dlesnimi in med zobmi. Zatem spirajmo

usta tako dolgo, dokler ne odstranimo vseh ostankov hrane in zobne paste. Zobe si očistimo temeljito vsak dan dvakrat, sperimo pa si jih po vsaki jedi. Vsekakor pa si moramo očistiti zobe pred spanjem, kajti ponoči se slina izloča le v malenkostnih količinah in lahko bakterije neovirano delujejo. Čiščenje zob zjutraj pa nas osveži in spodbudi delovanje žlez slinavk.

■ Tudi ustna voda spada k negi zob, ker osveži in desinficira ustno votlino po čiščenju. Ena kapljica v kozarec vode zjutraj in zvečer zadostuje. Za spiranje uporabljajte vedno le hladno vodo, ker vam bo pomagala, da boste kontrolirali vaše zobe. Hladna voda namreč povzroči bolečine že pri najmanjši luknjici v zobu.

■ Zdravi zobje so skoro vedno rumenkasti. Bleščeče beli zobje pa so pogosto znamenje, da primanjkuje apnenca. Razne snovi, ki umetno belijo zobe, so nevarne, ker škodujejo sklenini. Zobje pa so včasih rumenkasti tudi zaradi kajenja ali zobnega kamna. Čiščenje takih zob prepustimo zobozdravniku, ki bo to opravil s posebno krtačko. Zobni kamen je treba temeljito očistiti vsake tri mesece.

■ Zdrave dlesni so čvrste in rožnate. Pri čiščenju zob pa ne smejo krvaveti, niti nas ne smejo boleti. Najbolje je, če po čiščenju zob dlesni masiramo s kazalcem. Ranjenih ali vnetih dlesni pa nikakor ne smemo masirati. Vnetje pozdravimo tako, da usta vsak dan trikrat spiramo z mlačnim kamiličnim čajem. Če se vnetje kljub temu v enem tednu ne pozdravi, moramo k zdravniku. Ta bo v hujših primerih uporabil posebno pasto. Če obiščemo zobozdravnika dovolj zgodaj, bo zaustavil ali popolnoma ozdravil karies in parodontozo. Po temeljitim čiščenju navadno izgine tudi neprijeten vonj. Ta nastaja mnogo pogosteje zaradi kakega vnetja v ustni votlini kakor zaradi kake druge bolezni.

■ Sama nega ne zadostuje za zdravje zob. Zobje potrebujejo tudi delo. Surove in grobe

jedi so zanje mnogo bolj zdrave kot mehka, kuhana hrana. Jabolka, limone, korenje, črn kruh, solata in kosmiči krepijo zobe. Zvečiti moramo počasi in temeljito. Izogibajte se sladkorja in sladkarij. Predvsem pa: ne jejte nobenih slaščic več, potem ko ste si zvečer očistili zobe. Namesto tega raje pojejte pred spanjem jabolko!

Kruh na mizi

Prav vsak dan ga kupujemo, reže-mo in jemo, zato največkrat pozabi-mo na stvari, ki so v zvezi s skrbnost-jo in zdravjem.

■ Ne narežimo več rezin, kot jih v doglednem času pojemo. Čeprav je kruh pokrit, je zelo privlačna vaba za muhe in mušice, ki zelo rade zaležejo vanj svoja jajčeca. Tudi razni mikroorganizmi so veliki ljubitelji kruhove vlažne sredice.

■ Presni kruh bomo najlaže rezali z nožem, ki smo ga prej potopili v vročo vodo. Moramo pa poudariti, da topel in mehak kruh zelo škoduje občutljivemu želodcu, če pa le ne moremo brez njega, ga bomo dobro prežvečili in pregnali s slino.

■ Shranjevanje kruha v plastičnih vrečkah ni primerno, ker postane kruh mehak in kisel, pa tudi skorja ni več tako okusna.

■ Bel kruh ima sicer večjo kalorično vrednost (100 gr — 246 kalorij), je pa manj zdrav in vitaminski siromašnejši. Zelo priporočljivo je občasno uživanje rženega in koruznega kruha, da se s tem vzbude prebavne žleze k živahnejšemu delovanju in izločanju potrebnih prebavnih sokov.

Varčujemo lahko povsod

Vse večja poraba električne energije v gospodinjstvu zahteva od gospodinje več pozornosti v zvezi z varčevanjem električne energije. Edina oblika varčevanja ni samo izključevanje svetlobnih teles oziroma toplotnih ali hladilnih naprav. Vgrajene naprave za reguliranje toplote, uporaba primernih posod za kuhanje in drugi navidezno drobni postopki pri izkoriščanju električnih naprav lahko znatno doprinesejo k temu, da se poraba električne energije v gospodinjstvu znatno zmanjša.

Ena izmed najbolj razširjenih električnih naprav za kuhanje je navaden odprt električni kuhalnik. Le-ta je tudi najmanj gospodarnosten aparat v gospodinjstvu, ker se proizvedena toplota v večini primerov samo delno izkoristi. Če si namesto tega nabavimo zaprt kuhalnik z debelejšo ploščo, ki ima stikalo za prekinjanje toka, bomo videli, da je ta mnogo bolj gospodarnosten. Masivna kovinska plošča bo dobro nakopičila proizvedeno toploto, jo dolgo zadržala in jo oddajala posodi, v kateri kuhamo. Razen tega, da bomo s prilagojevanjem primerne obremenitve uravnavali potrošnjo električne energije, pa bomo varčevali z njo že s tem, da postavimo posodo na kuhalnik še preden smo vključili tok. In to zaradi tega, da se hkrati segrevata plošča in posoda.

Dandanes že na široko izdelujejo električne naprave z avtomatskim uravnavanjem toplote. Le-te imajo posebne termostate ali termouravnalce. Ko v določenem času grelec doseže zaželeno ali potrebno temperaturo, avtomatične naprave samodejno prekinje tok v grelcu. Tako se električna energija prekinje dokler toplota ne pade pod stopnjo, ki je za določen cilj potrebna. Termostate ali uravnalce toplote vgrajujejo v električne kuhalnike, bojlerje, hladilnike in druge naprave in moremo z njimi prihraniti precej električne energije.

So še druge, na pogled drobne stvari, ki vplivajo na porabo električne energije. Tako je na primer kuhanje v majhni posodi na veliki plošči zelo neekonomično. Mirno lahko rečemo, da so džezve za kuhanje turške kave veliki sovražniki gospodinjanskega proračuna, ker pri kuhanju izkoristimo dejansko samo eno tretjino energije, ki jo je zabeležil števec.

Poraba toka ni odvisna samo od velikosti posode, marveč tudi njene oblike, če je dno deformirano, kar je pogosto pri emajlirani posodi. Izgorevanje toplote in s tem električne energije je zelo veliko. Zato je treba zelo paziti pri izbiri in nakupu posode za kuhanje na električnem kuhalniku in štedilnikih. Za kuhanje na elektriki uporabljamo posodo, pri kateri se stene in dno po daljši uporabi ne bodo deformirali. Za električne peči so najprimernejši črni pekači. Za kuhanje na plošči pa aluminijasta posoda z brušenim dnom. Zelo ustreza za kuhanje na elektriki tudi steklena »Jena« posoda.

Drobni nasveti

■ Ocvrte močnate jedi bodo vpile veliko manj maščobe, če dodate testu in masti eno do dve žlici ruma.

■ Fižol v stročju izgubi naravno barvo, če ga kuhamo v aluminijasti posodi. Zato je bolje, da ga kuhamo v pološčenih posodah.

■ Cvetlice v vazi ostanejo bodisi pozimi ali poleti dlje časa sveže, če jih postavimo v mlačno in ne v mrzlo vodo.

■ Kako koristna je čebula, sicer vemo, vendar pa premalo upoštevamo. Čebula in česen razkužujeta želodec in črevo. Poleti ohranimo meso sveže, če ga prepražimo ali nekaj časa kuhamo s čebulo, s katero meso po kuhanju tudi obložimo. Takega mesa se ne bo lotila nobena muha.

■ Da se škrobljeno perilo ne bo lepilo na likalnik, dodajmo raztopljene-mu škrobu kapljico ali dve glicerina.

■ Novo emajlirano posodo je treba pred uporabo vselej prekuhati, ker ostane lošč bolj odporen. Položimo jo v mrzlo vodo, prekuhamo in jo pustimo v vodi tako dolgo, da se ohladi.

■ Zatohla posoda bo izgubila duh, če prekuhamo v njej krompirjeve olupke.

■ Jedi ohranimo tople (pražen riž, rezance, krompir itd.), če jih damo v emajlirano ali porcelanasto posodo in jih postavimo v posodo z vročo vodo.

Napake pri oblačenju

Včasih se vam zgodi, da se iz kateregakoli vzroka pojavite na cesti neprimerno oblečeni. Solidni modni žurnali so že precej prevzgojili okus povprečnega potrošnika, vendar se povprečnemu stilu oblačenja težko izognemo. Včasih, zelo redko, na cesti naletimo na žensko, ki je oblečena skrajno neokusno. Skušajte si zapomniti nekaj pravil in v bodoče ne kombinirajte dele, ki so tu našteti. Nj gre na primer za malenkosti, kot so na primer neskladni dodatki, čeprav se spotaknemo obnje, kakor se spotaknemo ob odvečnem centimetru manšet, ki gledajo iz moškega suknjčja; ne, tu bi opozorila na skrajno malomarnost v oblačenju (ki so jo nekatere osvojile kot modo) ali pa gre za pomanjkanje estetskega čuta.

Prav gotovo ste že srečali na cesti dekle v dolgih hlačah in visokih petah. K športnim hlačam ne nosimo čevljev s petami, niti s francoskimi petkami. Drugače je seveda, če nosimo hlače kot domačo obleko, vendar morajo biti iz izbranega blaga. V takem kompletu lahko sprejmemo tudi goste.

Natikači z visoko plutovinaslo pelo so postali popularna obutev za ves dan in ob raznih priložnostih. Prav nič lepo ni bilo videti ženo v kostimu, ki je z natikači klopotala po pločniku; nosite jih raje doma in poleti ob morju, kamor edino spadajo.

„Prepovedana“ kombinacija, ki pa jo največkrat vidimo, sta krilo in bluza, če sta oba dela vzorčasta ali kako drugače pisana. Včasih se sami sebi opravičujemo, ko moramo obleči tako kombinacijo morda zaradi pomanjkanja časa. Preglejte svojo garderobo in, če imate več vzorčastih kosov, od sedaj naprej kupujte raje kaj enobarvnega, četudi v živih barvah.

O nakitu ste gotovo že brali, da raje nič kot preveč; ločiti morate damski in športni nakit. K športnemu puloverju ne boste nosili dragocene ogrlice ali dolgih visečih uhanov.

„Zgini mi spred oči vsaj ti, babnica, in nikar me ne gnjavi, kajti pri bogu, če te ...“

Pri teh besedah je voznik zamahnil z bičem. Čisto blizu nad svojim je zagledala Ana Marija Žvalov obraz, režeč in razpotegnen v spako, naguban, poln brazgotin, polan in prašen, zloben in besen, predvsem pa utrujen, skoraj jokav od izmučenosti, kot pri tekaču zmagovalcu na tekmi. Tedaj je prišel prestrašen kavaz, odrinil podivjanega Žvalo in odpeljal konzulko, ki je glasno jokala od brezmočnega srda, na domače dvorišče.

Dva dni je Ana Marija drgetala ob spominu na ta prizor in med solzami terjala od konzula, naj doseže, da bodo ti ljudje strogo kaznovani za svojo krutost in žalitev, ki so jo prizadejali konzulki. Ponoči se je včasih zdrnila iz sanj, skočila s postelje in vrešče podila od sebe Žvalovo obličje.

Polkovnik je miril ženo z lepimi besedami, čeprav je vedel, da ni mogoče pomagati. Oves, ki so ga vozili, je bil za vezirjevo kaščo. Švalo je človek brez ugleda, ki mu nič ne moreš. Z njim se ni treba pripraviti. Navsezadnje pa nosi glavno krivdo njegova žena, ki se je, kot že tolikokrat v drugih priložnostih, na neprimeren način vmešala v stvari, ki bi ji morale biti deveta skrb, sedaj pa ni, po stari navadi, dovzetna za nikakršen razlog in pojasnitev. Zato jo je miril, kot je najbolje vedel in znal, ji vse obljubljal kakor otroku, potrpežljivo trpel očitanja in žaljivke, ki so letale nanj, in čakal, da žena pozabi svojo besnost.

V francoskem konzulatu je nekaj novega.

Gospa Davillova je v četrtem mesecu nosečnosti. Skoraj nespremenjena, drobna in lahka se čilo in neslišno vrti po proslorni hiši in vrtu, pripravljala, nakupuje, naroča in ukazuje. Težko nosi to četrto dete. Toda vsi njeni opravi in tudi te fizične nadloge nosečnosti ji pomagajo, da laže prenaša bolečino za sinčkom, ki ga je lansko jesen tako

nenadejano zgubila, na katerega neprenehoma misli, pa ga nikoli ne omeni.

Mladi des Fosses preživlja v Travniku svoje poslednje dneve. Čaka samo še kurirja iz Carigrada ali iz Splita za Pariz, da bo odpotoval z njim. Prestavljen je v ministrstvo, toda že so mu sporočili, da bo še letos dodeljen poslanstvu v Carigrad. Gradivo za svojo knjigo o Bosni ima do kraja zbrano. Vesel je, ker je spoznal to deželo, in srečen, ker jo lahko zapusti. Bojeval se je z njeno tišino in s številnimi odpovedmi, sedaj pa odhaja nepremagan in veder.

Pred odhodom o malem šmarnu je z gospo Daville obiskal samostan na Guči gori. Daville ni hotel z njima, ker so se odnosi med fratri in konzulatom povsem ohladili. Pravzaprav so bili več kot hladni. Spor med cesarsko francosko vlado in Vatikanom je dosegel vrhunec. Papež je bil zaprt, Napoleon izobčen. Fratrov že nekaj mesecev ni bilo v konzlatu. Vendar so oba gosta po zaslugi gospe Davillove gučegorski samostanci lepo sprejeli. Des Fosses je moral občudovati, kako fratri znajo ločiti tisto, kar osebno dolgujejo gostoma, od stvari, na katere jih veže poklic in resno pojmovanje dolžnosti. Vedli so se toliko hladno in užaljeno resno, kolikor je terjalo dostojanstvo, in toliko prisrčno, kolikor to terjata starodavno gostoljubje in zakoni osnovne človečnosti, ki mora vladati nad vsemi trenutnimi spori in minljivimi stanji. Od vsakega nekaj in pravično mero, vse pa povezano v popolno, skladno celoto in izraženo s svobodnim, naravnim vedenjem in z naravnimi, sproščenimi potezami na obrazu. Toliko ubranosti in prirojenega čuta za mero si mladenič res ni obral od teh grčavih, okornih in sitnih mož s povešenimi brki in smešno ostrženimi okroglimi glavami.

(Se nadaljuje)

pse in garjeve mačke, jih zdravila in negovala. Krmila je pliče, že tako vesele in site. Oštevala je kmetice, ki so čez rame nosile za noge obešene kokoši. Ustavljal je po mestu prenaložene vozove in preobložene konje, zahtevala od kmeta, da jih raztovori, jim namaže rane, popravi zaprego, ki jih udarja, ali podprogo, ki jih stiska.

Take zahteve so bile v tej deželi težke in nemogoče stvari, ki jih nihče ni mogel razumeti in so morale povzročiti smešne prizore in nerodne spore.

Nekega dne je konzulka zagledala v strmi ulici dolg voz, preobložen z vrečami žita. Vola sta se zaman mučila, da bi potegnili tovor po strmcu. Tedaj so ljudje pripeljali neko mršavo kljuso, jo vpregli pred vola in s „hi!“ „ho!“ poganjali navkreber. Kmet je stopal ob volih in ju tepel zdaj po suhih stegnih, zdaj po mehkih gobcih, konja pa je opletal z bičem postaven, raztrgan in zagorel mesni Turčin, neki lbro Žvalo, pravi travniški nebodiga-treba, voznik in pijanec, ki je kdaj pa kdaj opravljal tudi službo rablja, odžirajoč zaslužek Ciganom.

Vola in konj pred njima se niso mogli zediniti in složno potegniti. Kmet je vsak hip stekel in podložil kamen pod zadnje kolo. Živali so hrole in podrtjevale, voznik zamolklo psoval in trdil, da levi vol goljufa in sploh ne vleče. Pognali so vnovič, toda levi vol je popustil in klecnil na prva kolena. Desni vol in konj sta vlekla naprej. Konzulka je zavreščala, skočila zraven in vsa v solzah začela vpiti na voznika in kmeta. Kmet je spet podstavil kamen in zmedeno gledal tujko. Toda Žvalo, poten in razkačen na vola, ki se pretvarja, da vleče, se je besno obrnil proti konzulki, z zviti kazalcem desne roke otrl pot s čela in ga otresel na tla, opsoval reveže in tistega, ki jih je spravil na svet, nato pa z bičem v levi stopil naravnost proti Ani Mariji.

V neoddano sobo se je preselila dekle Jone iz Valdarna, iz mesta, ki je slovelo po stavkah v bližnjih rudnikih. V mestu je bila šele nekaj dni in iskala je zaposlitev. Po-vedala je, da je iz „dobre družine“: oče, nekoč posrednik, je postal upravnik posestva, dva brata sta bila zaposlena v rudnikih, tretji je bil lastnik garaže, mlajša sestra pa — dijakinja. O materi ni pripovedovala, in ko so jo vprašali zanjo, je dejala, da je umrla in da se je oče ponovno poročil.

Zvedeli smo, da ima še svakinjo s hčerjo, ki je nosila materino ime.

V hiši sem bil najmlajši podnajemnik, sko-raj deček, in tako se nisem bal žena, ki so ji zavidale lepoto in bile ljubosumne nanjo zaradi svojih soprogov, pa sem se takoj spoprijateljil z dekletom. Nekega večera sem jo našel v kuhinji pred delom štedilnika, ki ji je bil odmerjen, kajti kuhali smo skup-

ljala skupaj večere. Običajno sva stala pri oknu na hodniku, obrnjena proti ulici, v te-mi opazovala poštni avtobus, ki je vozil v svojo garažo, zaljubljene parčke, naslonje-ne na zidove, dečke, ki so se igrali na brad-lji, in na koncu ulice razsvetljen napis hotela „Cervia“. Slišala sva trušč avtomobilov, ki so vozili v daljavi, kakor grmenje med ne-vihto, pa odmev drugih glasov v nejasnem mesnem trušču.

Jone mi je pripovedovala o svojem do-mu, o polsestri, ki se je rodila z madežem jagodne oblike na prsih:

„Kdo ve, kaj bo, ko zraste...“ je pripo-vedovala.

Vzнемirjal me je močan vonj njene polti in las. Kadar sva bila sama, sva se naivno tikala kakor otroci. Zvedel sem, da ima sa-mo osemnajst let.

„Ko bi bila polnoletna...“ je dejala.

Pokazala mi je vrsto svojih fotografij s prijateljicami in sorodniki in eno na motor-nem kolesu, z očali na čelu in v vešnem jo-piču.

Včasih se je spomnila zaročenca — pra-vila mu je „ta hudič“ — in pristavila:

„Če bi ta hudič zasumil.“

Vojak je bil huđo ljubosumen in dovolil ji je, da se druži z menoj, ker me je smatral za fantiča. Pri Jone v sobi je ostajal vse do polnoči. Vselej je navil budilko, da bi ne zaspal.

Ženske v kuhinji so godrnjale in govorile, da je to škandal, nemoralnost in nekaj, „česar svet še ni videl“. Le babica je imela zanjo prijazno besedo. Dejala je:

„Poročil se bo z njo, zanesljivo se bo po-ročil.“

Ko je odhajal, je Jone skrivaj prihajala v svojo sobo. Oblečena je bila v hišno haljo iz rožnate svile, lasje pa so se ji razsuli po ramenih. Vedel sem, da je pod domačo haljo gola. Na mizo mi je dajala karamele in čokoladne bonbone in včasih tudi kozar-ček likerja. Bila je močno nadišavljena. Pra-vila mi je „Uci“ in me gladila po glavi.

Potem je takoj odšla in pustila v sobi pa v meni svoj vonj in mladeniški dih.

3

Ko je našla službo v kartonažni tovarni, se je vračala domov pozno zvečer. Zgo-dilo se je tudi, da jo je vojak prehitel. Iz njene sobe je bilo slišati pridušeno in pre-strášeno kričanje. Slišati je bilo žalitve, ki sem jih slišal le jaz, ker sem pač pozorno poslušal. Potem je zavladala dolgoletna tišina in v moji domišljiji so se prebujale predstave o zločinu.

To so bili meseci mučnih in nekoristnih misli. Jone sem želel predložiti, da bi zbe-žala. Mislim sem na svobodno, potepuško življenje, na ceste, ki jih greje sonce, počit-ke v senci podeželskih cerkva, na beli kruh

JEROME JEROME:

Recept

Nekega dne sem stopil v Britanski muzej, da bi pogledal nekaj o bolezni, ki me je napadla. Zdi se mi, da je šlo za senski nahod. Ko sem prečital, kar je bilo treba prečitati, sem pričel od dolgega šasa listati po zdravniških knjigah. Ne spominjam se prve bolezni, na katero sem najprej naletel, toda že sem bil popolnoma prepričan, da jo imam. Za hip sem otrpnil od strahu, nato pa sem nadaljeval z listanjem. Preči-tal sem znake tifusa in takoj uvidel, da ga imam že več mesecev, ne da bi sploh vedel zanj. Ko sem prešel na malarijo, mi je postalo jasno, da se bo najpozneje čez deset dni pri meni pričela najakutnejša faza te bolezni. Z davico sem, kot je bilo videti, pri-šel na svet. Nadaljnje branje me je privedlo do strahotne ugotovitve, da skoraj ni bolezni — razen otroške paralize — ki je ne bi imel.

Pričel sem razmišljati. Brez dvoma sem bil za medicino zelo zanimiv primer. Pravi dobiček za medicinsko fakulteto. Če bi študentom nudil možnost, da me pro-učujejo, jim sploh ne bi bilo treba hoditi po bolnišnicah. Sam sem bil cela bolniš-nica. Dovolj bi bilo, da samo mene pregledajo, pa bi že lahko šli na diplomski iz-pit. S strahom sem se vprašal, koliko življenja mi še preostaja.

Pričel sem si otipavati pulz. Dolgo ga nisem našel, nato pa se mi je vendarle za-zdelo, da sem ga občutil. Vzel sem uro. Stosedomištirideset udarcev na minuto. Po-izkusil sem prisluniti bitju svojega srca. Ni mi uspelo. Otipal sem si čelo in vse telo od pasu do glave, šel sem z roko preko beder in hrbta. Ničesar nisem mogel čutiti. Poizkusil sem pregledati svoj jezik. Iztegnil sem ga, kolikor je bilo mogoče, in zaprl eno oko. Videl sem samo vršček jezika. Edina korist, ki sem jo imel od tega, je bilo prepričanje, da imam škrlatino. V čitalnico sem stopil srečen in poln zdravja, iz nje pa sem odšel kot stara ruševina.

Zakaj ne bi obiskal svojega zdravnika, ki je bil razen tega tudi moj dobri prijatelj?

— Kaj ti je? — me je vprašal.

— Nočem te dolgo nadlegovati, dragi prijatelj, z naštevanjem vsega, kar imam — sem mu odgovoril in mu na kratko povedal, kaj sem na sebi odkril.

Prijel me je za roko, otipal moj pulz, me potrkal po prsih, ko tega nisem pri-čakoval — kar je bilo od njega zelo podlo — nazadnje pa me je potipal po čelu.

Po pregledu mi je napisal recept, ga zložil in mi ga izročil. Vtahnil sem ga v žep in odšel v prvo lekarno. Se na misel mi ni prišlo, da bi ga razgrnil in prebral. Ko sem recept izročil lekarnarju, mi je na moje veliko začudenje dejal, da mi ne more ustreči.

— Ali niste lekarnar? — sem ga vprašal?

— Lekarnar sem že —, mi je odgovoril mož v belem plašču, — toda vam bi lahko ustregel edino, če bi imel namesto lekarne hotel ali restavracijo. Ker pa sem samo lekarnar, vam žal res ne morem ustreči.

Prebral sem recept.

Na njem je bilo napisano: »Pol kilograma bifteka in liter črnega piva vsakih šest ur. Vsako jutro šest kilometrov sprehoda. Spet ob enajstih. In nikar si ne obre-menjuj glave s tem, česar ne razumeš!«

in sadje, ki ga jeva med potjo, na poletno kopanje v osamljenih brzicah, na svež večni veter po travnikih, na odkritje nezna-nih severnih mest, do katerih bi čudežno prispela in se držala za roke. Sen me je pre-magoval z vonjem njenih las na mojem licu.

Posvečala mi je vedno manj pozornosti.

Bila je jesen in pokrila se je s temno ba-retko. Bila je bleđa in izmučena. Nekega večera, ko sva stala pri oknu kakor nekoč, sem jo poljubil na tilnik. Roko mi je dela krog hrbta in me pogladila po vratu. Ostala sva pri oknu. Potem je dejala:

„Tudi jaz bi želela... vendar ni lepo!“

In pokazala mi je nekoga na ulici.

In nekega večera sva jo z vojakom za-man čakala pri oknu. Na ulici je bila noč. Dejala sem:

„Nemogoče, da se ne bi vrnila.“

Videl sem, da vojak joče. Ženskam, ki so mu rekle, da je morda šla k sorodnikom, je odgovoril:

„Sama je na svetu. Podobna je otroku. Slaba je in naivna kakor otrok.“

Tisti večer je vsa hiša žalovala zaradi njenega bega in njenega dolgega laganja.

za oddih in razvedrilo

Ob neki priložnosti, zvezani s steklenico vi-na, se je moj generalni direktor tako razpolo-žil, da me je povabil k sebi na karte. Zame, skromnega uradnika, je bila to velika čast in ogromna življenjska šansa. Ob kartah se ljudje najlaže sprijateljijo.

Zaigrala sva poker, po grošu. Zdaj sem jaz

izgubil šest grošev, zdaj jih je spet direktor dobil sedem ali osem.

»Tovariš direktor pa res čudovito igra,« sem ga previdno pohvalil.

Nadrejeni se je razvnel in predlagal je, naj povišava vložke. Pet grošev. Potem deset.

V nekem trenutku sem izgubil tri zlate šest-deset. Začel sem že misliti o napredovanju.

Direktor se je veselil kot otrok. Čez čas je vložek narastel že na deset zlotov. Dokupila sva karte in začela zviševati. V banki se je znašlo nekaj sto zlotov. Nisem se več mogel izvleči. Izkazalo se je, da ima direktor tris kraljev. Jaz sem žal, imel tris asov. Takšne karte se redko posrečijo in utegnejo privedi soigralca do pravega živčnega zloma.

Prihodnjo igro sem seveda moral zgubiti. Začel sem višati kot norec z dvema nizkima paroma, h katerima namenoma nisem nič do-kupil. Na nesrečo je direktor sodil, da imam

običajne, kolikor toliko dobre odnose.

»Pojdite k vragu!« se je togotil soigralec, ko je izgubil zadnjih sto zlotov.

Nikoli še nisem videl, da bi koga igra to-liko razbesnela.

Vedel sem, da je moje kariere konec.

»Igrajmo dalje!« je kričal direktor in me mrzko gledal.

Postalo mi je popolnoma vseeno. Ničesar več nisem imel zgubiti. Znova je zgubil petsto zlotov.

»Prosim, dajte mi v zastavo suknjič,« sem velel s hladno brezupnostjo.

Po drugi uri igre sem bil popolnoma brez perspektiv, kar je zadevalo mojo kariero, imel sem pa v lasti že dve obleki, omaro, lep kavč, kompletno jedilnico, marksistično biblioteko in zavese.

»Ni tepel oče sina zato, ker je igral, ampak zato, ker je hotel spet dobiti izgubljeno,« sem

Ko mi je odpiral vrata, je bil generalni bled od sovraštva.

Nič čudnega. Kdor ima srečo v kartah, pač ne more računati na kakšno posebno ljubezen.

ANEKDOTA

Neka švedska letalska družba je priredila razstavo, na kateri je hotela pokazati sva-tovske noše iz vsega sveta in je zaprosila po-sredovalce v raznih deželah, naj ji pošljejo posebne primere. Med prvimi pošilkami, ki jih je družba prejela, je bil zavitek, ki je prišel po zračni pošti iz Nairobijske. Na sprem-nici je bilo zapisano: »Svatbena obleka iz na-še dežele.« — Zavitek je bil prazen.

*

»Kakšna je razlika med bratovskim in lju-bezenskim poljubom?«

»Kakih 25 sekund!«

*

»Ali ti ni dobro,« vpraša učitelj Petrčka, »saj si čisto bled!«

»O, ne, samo mama me je davi izjemoma umila.«

*

»Kako moreš trditi, da se ženiš iz ljubezni, ko pa ima tvoja zaročenka milijon?«

»No in kaj? Mar se človek ne more zalju-biti v milijon?«

*

Ponesrečenec se je prebudil iz nezvesti.

»Kaj se je zgodilo z menoj, kje sem?«

»Povožili so vas in zdaj ste pri svoji tašči. Razen tega imate res srečo.«

»Kaj je ni doma?«

UTRINKI

Ne nosi bunda zaradi lepote, mar-več zaradi mraza.

Zlato molči in ustvarja.

Zlobnež ne verjame, da so tudi dobri ljudje na svetu.

Ne nadejaj se tujemu kosilu.

Lisica preštevava v snu kokoši.

Ujediteljnost tvojega prijatelja je boljša kot priljubljenost sovražnika.

Nobena ptica se še ni vzdignila tako visoko, da ni morala spet k tlom.

Vtakni roko v svojo vest in pogled, če je ne izvlečeš črne.

JANUSZ OSEKA

HAZARD

blazne karte in odstopil je od igre. Tako sem znova pospravil denar.

Poskusil sem igrati proti zdravemu razsod-ku, skušal sem zgubljati za vsako ceno, toda bi-ti sem moral previden, ker je bil direktor že tako ali tako bešen. Kljub vsem mojim uka-nam pa je zgubljal brez prestanka, kajti kar-ta me je čudovito ljubila.

»Kaj hudiča mi je bilo tega treba!« je kričal in stiskal pesti.

Dobival sem izredne karte, in sicer kar v roke. Če sem jih hotel poslabšati, sem po neki hudičevi sreči dokupil še boljše. Nadrejeni me je gledal tako, da na napredovanje ni bilo moč niti pomisliti. Nisem mogel upati niti na

navedel ljudski pregovor, medtem ko sem tla-čil v kovček štiri kompletne posteljnine.

Na koncu so bile vse nepremičnine v stano-vanju moja last.

Tedaj sem se domislil, da ima generalni di-rektor pravico, da me predlaga za direktor-ja katere izmed podružnic. Kot protivložek sem lahko zastavil omaro, zavese in komplet-no jedilnico.

Direktor je privolil. Dobil je štiri ase, jaz pa flash. Spravil sem pogodbo z njegovim podpisom v žep in kljub njegovim moledova-njem in grožnjam nisem hotel več dalje igrati. Dejalo sem mu, da se človeku moč položaja ne spodobi, predajati se hazardnim igram.

Promet poštних avtobusov v letu 1962

Poštna direkcija za Koroško je te dni objavila poročilo o razvoju poštno-avtobusnega prometa v letu 1962, iz katerega povzemamo naslednje podrobnosti:

Leto 1962 je bilo za poštno avtobusno službo na Koroškem in Vzhodnem Tirolskem spet zelo uspešno. Skupno število doslej prevoženih potnikov je lani presegalo že 11 milijonov oseb. V omenjenem letu so poštne avtobusi vzdrževali promet na 75 domačih in 10 inozemskih progah s skupno dolžino 4076 kilometrov. Tekom leta 1962 so poštne avtobusi izvedli na teh progah 217.433 voženj s skupno kilometražo 6 milijonov 347.162 km ter prepeljali 11.165.162 oseb (leta 1960 jih je bilo 10.732.085). Potnikov, ki plačujejo polno voznino, je bilo lani sicer za 255.845 oseb manj, nasprotno pa se je močno povečalo število šolarjev in delavcev, ki imajo znižane vozne cene, delavci za 50 in šolarji celo za 75 odstotkov. Leta 1962 so poštne avtobusi prevozili 1.735.553 delavcev (leta 1960: 1.524.736, torej povečanje števila za 210.817 oseb) in 2.662.209 šolarjev (leta 1960: 2.185.574, povečanje torej za 476.625 oseb). Samo za prevoz delavcev in šolarjev je morala pošta dati na razpolago 117 avtobusov.

Znižanje voznih cen je pri delavcih tekmo leta znašalo 3.862.316 šilingov in pri šolarjih celo 8.338.953 šilingov. To pomeni, da je pošta na Koroškem in Vzhodnem Tirolskem v enem samem letu prispevala za prevoz delavcev in šolarjev 12.201.269 šilingov in zato upravičeno velja za eno izmed najbolj socialnih ustanov.

V glavni sezoni je imela pošta v prometu 234 avtobusov, za katere ima na razpolago veliko garažo v Celovcu, 6 garaž za delavnicami ter 96 drugih garaž širom Koroške in Vzhodne Tirolske. Tekom leta 1962 so poštne avtobusi porabili 2.136.000 litrov goriva, prometnega davka pa je plačala nad 3 milijone šilingov. Za propagando je lani razdelila 67.000 pokrajinskih prospektov, 17.000 voznih redov za Vzhodno Tirolsko in 20.000 krajevnih voznih redov. Poleg tega je izdala še 10.000 posebnih prospektov za Grofjglockner, kamor so poštne avtobusi lani prevozili 34.512 oseb na 1441 progah s skupno kilometražo 162.983 km.

Iz teh podatkov je razvidno, da predstavlja poštne avtobusni promet važno postavko v koroškem gospodarstvu. Hkrati pa pomeni stalno zaposlitev za 590 uslužbencev.

SPORTNI VESTNIK

NOGOMET

Celovška Austria še vedno ogrožena

Zadnjo soboto in nedeljo je bila odigrana spet cela vrsta prvenstvenih tekem v okviru državne lige. Za največjo senzacijo je nedvomno poskrbela dunajska Austria, ki je graški klub GAK deklasirala z visokim rezultatom 7:0. Presenetil pa je tudi izid srečanja Rapid — Wacker, kjer je Wacker, ki zavzema zadnje mesto na prvenstveni lestvici, premagal četrtoplasirano moštvo Rapida prepričljivo s 3:1. Izmed ostalih kandidatov za izločitev iz državne lige se je tokrat uspešno branila le salzburška Austria, ki je s pičlim rezultatom 2:1 premagala Simmering, medtem ko je celovška Austria proti dunajski Vienni morala kloniti 0:5 in je zato njen položaj v državni ligi še vedno močno ogrožen.

Na prvenstveni lestvici je trenutno naslednje stanje:

1. Admira Dunaj	22	14	4	4	43:17	32
2. Austria Dunaj	21	14	4	3	50:20	32
3. Sportklub Dunaj	22	11	5	6	45:32	27
4. Rapid	22	11	3	8	44:25	25
5. LASK	22	12	1	9	35:34	25
6. GAK	22	8	5	9	25:33	21
7. Vienna	22	7	6	9	38:34	20
8. Schwechat	22	8	3	11	37:37	19
9. WAC	22	8	3	11	30:43	19
10. SVS Linz	22	7	4	11	28:40	18
11. Simmering	22	6	5	11	28:41	17
12. Austria Celovec	22	7	3	12	24:38	17
13. Austria Salzburg	21	8	1	12	27:47	17
14. Wacker	22	6	5	11	31:44	17

Brazilijski svetovni prvak

v Evropi ni ravno prepričan

Nogometni svetovni prvak Brazilija je med svojim gostovanjem po Evropi odigral devet tekem, pri katerih pa ni zapustil tistega vtisa, ki bi ga pričakovali od najboljšega svetovnega

Da mi ne bo več dolgčas, iščem spremljevalko za skupne izlete. Bila naj bi iz Slovenije, starost 20 do 28 let. — Ponudbe s fotografijo na upravo lista „Slovenski vestnik“, Celovec, Gosometergasse 10.

moštva. Dosegel je namreč le štiri zmage, ena tekma se je končala neodločeno in v štirih srečanjih je svetovni prvak naletel na boljše nasprotnika. Po zadnji tekmi proti Izraelu, ki se je končala 5:0 za Brazilijo, izgleda skupno razmerje golov 13:14, torej v škodo svetovnega prvaka.

Madžarska pa je v nedeljo odigrala tekmo proti Danski in je prepričljivo zmagala z rezultatom 6:0.

KOŠARKA

Jugoslavija vodi na svetovnem prvenstvu

Na svetovnem prvenstvu v košarki so se v izločilnih tekmah kvalificirale v finale Sovjetska zveza, Francija, Združene države Amerike, Italija, Jugoslavija in Portoriko, ki se skupaj z dosedanjim svetovnim prvakom Brazilijo v teh dneh bojujejo za naslov svetovnega prvaka. Izločilno tekmovanje po skupinah je pokazalo, da so Jugoslavlani najboljši strelci saj so dosegli skupno število 261 košev, na drugem mestu so Italijani z 258 in Američani z 256 koši, medtem ko je Sovjetska zveza dosegla le 222 košev, kar je celo manj od Mehike in Peruja, ki pa se nista uvrstila v finale.

Jugoslavija pa dokazuje svojo visoko kvaliteto tudi v finalnih tekmah, saj je že kar v prvem srečanju poskrbela za pravo senzacijo, ko je z rezultatom 75:73 premagala Ameriko, katera je veljala za največjega favorita. Svojo drugo zmago je slavila Jugoslavija proti Portoriku (73:57) in končno je premagala tudi še Italijo v razmerju 85:74, tako da po tretjem kolu finalnega tekmovanja vodi s šestimi točkami pred Brazilijo in Sovjetsko zvezo, ki imata vsaka po 4,5 točke. Pri ostalih finalnih tekmah so bili doseženi naslednji rezultati: Sovjetska zveza — Francija 58:48, Brazilija — Portoriko 62:55, Amerika — Francija 81:61, Brazilija — Italija 81:62, Francija — Portoriko 67:60 in Sovjetska zveza — Amerika 75:74, Brazilija — Jugoslavija 90:71.

Odločilna tekma za naslov svetovnega prvaka bo odigrana jutri. Prihodnje svetovno prvenstvo v košarki bo leta 1967 v Urugvaju, še prej pa se bodo najboljšje ekipe pomerile na olimpijskih igrah v Tokiju, ki bodo prihodnje leto.

Ta teden vam priporočamo:

Za otroke: pravljice in pripovedke

- Bogomir Magajna: **V DEŽELI PRAVLJIC IN SANJ**, 200 str. in slik. priloge, ppl. 29 šil.
- Aleksander S. Puškin: **PRAVLJICE**, 144 str. ilustr. kart. 30 šil.
- Jörgen Moe: **NORVEŠKE PRIPOVEDKE**, 2 knjigi skupaj 530 str. ilustr. ppl. 72 šil.
- **FRANCOSKE PRAVLJICE**, 296 str., ilustr., ppl. 30 šil.
- **ŠPANSKE LIUDSKE PRAVLJICE**, 136 str., ilustr., ppl. 24 šil.
- Ran Bosilek: **BOLGARSKE PRAVLJICE**, 146 str., ilustr., ppl. 24 šil.
- **KITAJSKE IN KOREJSKE PRAVLJICE**, 192 str., ilustr., ppl. 30 šil.
- **PANČATANTRA**, indijske basni, pravljice in pripovedke, 220 str., ilustr., ppl. 41 šil.
- Andersen: **SNEŽNA KRALJICA** in druge pravljice, 304 str., ilustr., ppl. 29 šil.
- **AFRIŠKE PRIPOVEDKE**, 120 str., slik. priloge, pl. 23 šil.
- **ALTAJSKE PRAVLJICE**, 112 str., ilustr., ppl. 18 šil.
- **UKRAJINSKE PRAVLJICE**, 152 str., ilustr., ppl. 15 šil.
- **KAMEN RESNICE**, slovenske izvirne pravljice, 136 str., ilustr., kart. 16 šil.
- Samnil Maršak: **BAJKE IZ BALALAJKE**, 96 str., ilustr., kart. 32 šil.
- **CIGANSKE PRAVLJICE**, 260 str., ilustr., ppl. 36 šil.
- **ŠVEDSKE PRAVLJICE**, 160 str., ilustr., ppl. 32 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Za gospodinjstvo — 13.00 Pestro mešano — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 16.55 Kulturne vesti — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 25. 5.: Naš hišni vrh — 8.15 Glasba za flavlo in klavir — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 „Mali brat“, roman — 15.50 Za filateliste — 16.30 Širni pisani svet — 18.25 Ljudske pesmi — 19.20 Mešano za vas — 20.15 Dunajski slavnostni tedni 1963.

Nedelja, 26. 5.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Popevke od včeraj, do danes še nepozabljene — 11.00 Dunajski zajtrk v zelenem — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba ob pehlih — 18.00 Veselo petje, veselo igranje — 19.45 Godba na pihala — 20.10 Clovec ne jezi se — 21.18 Na lepi modri Donavi.

Ponedeljek, 27. 5.: 8.15 Glasba za godala — 13.30 Majhne melodije — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Glasba zate — 17.00 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Oddaja za mladino — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Sto let medicinska fakulteta v Gradcu — 20.30 Koroška lovška ura — 21.15 Operetni koncert.

Torek, 28. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Kulturno delo v deželi — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Glasba zate — 17.00 Koncert pri kavi — 18.15 Iz prve roke — 19.00 Trideset let oddaja Bisamberg — 19.15 XY va vse — 20.15 „Nebo polno gadal“, slušna igra — 21.30 Pesem za lahko noč.

Sreda, 29. 5.: Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Jutranja glasba — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Predstavljamo vam: Mladi talenti igrajo — 16.00 Glasba zate — 17.00 Glasba, ki se nam dopade — 18.00 Ljudske viže — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Dunajski slavnostni tedni 1963.

Cetrtek, 30. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Posebej za vas — 15.45 Koroški avtorji: Ida Weiss — 16.00 Glasba zate — 17.00 Popoldanski koncert — 18.05 Ljudske pesmi — 18.20 Oddaja za delavce — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 „Tvoji bregovi tihi in sanjavi...“ — 21.00 Zveneči alpska dežela.

Petek, 31. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Glasba Franza Schuberta — 15.00 Angleška komorna glasba — 16.00 Glasba zate — 17.00 Koncert pri kavi — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Štirje proti štirim — 21.00 Dunajski slavnostni tedni 1963.

II. PROGRAM

Sobota, 25. 5.: 8.30 Prosimo, prav prijazno — 9.45 Ti in žival — 11.00 Ljudstvo in domovina — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna politika — 14.00 Mi igramo — 15.15 Vsaka stvar ima dve strani — 16.00 Za delovno ženo — 16.30 Odmev popevke — 18.00 Vseh devet — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.35 Pariški ABC — 20.00 Avstrijska Hit-parada — 21.00 Strauss vam igra.

Nedelja, 26. 5.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 10.15 Zabavna glasba — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Dunajski filharmoniki — 15.00 Ljudstvo in domovina — 15.30 Ljudska glasba — 16.00 Glasba vsega sveta — 18.00 Veliki orkester radia Dunaj — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.45 Melodije za nedeljski večer — 20.30 Lepi glasovi, lepe viže — 21.15 Made in Japan.

Ponedeljek, 27. 5.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 15.30 Melodije Heinza Kiesslinga in Wernerja Tautza — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.15 Nove knjige o glasbi — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Popevke — 19.30 Orkestrski koncert — 21.00 To smo peli, ko je bila babica še mlada...

Torek, 28. 5.: 8.20 Da, to je moja melodija — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 13.20 Teden pri združenih narodih — 13.30 Znani orkestri — 15.30 Glasba Lea Geinlerja — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 18.00 Popevke se vršijo — 19.30 Veseli večerni spored — 20.00 Operetni balci — 21.30 Lahko govorimo o tem.

Sreda, 29. 5.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske pesmi — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodabni avstrijski komponisti — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Za žene — 18.00 Od plošče do plošče — 19.30 Zveneče platno — 20.00 Pozor! Snemanje! — 21.00 Problemi mladinske kriminalitete.

Cetrtek, 30. 5.: 8.10 Z veseljem igranjem — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Veseli ljudje — 13.30 Orkestrski koncert — 14.10 Znani orkestri — 15.30 Avstrijski komponisti — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Za žene — 18.00 Od plošče do plošče — 19.30 Zveneče platno — 20.00 Pozor! Snemanje! — 21.00 Problemi mladinske kriminalitete.

Petek, 31. 5.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 11.00 Pozdrav iz Avstrije — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodabni avstrijski komponisti — 15.30 Moderna zabavna glasba — 16.00 Otroška ura — 16.30 Solistična ura — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Od popevke do popevke — 19.30 „Mladostni bog“, slušna igra — 21.25 Tretje znamenje.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 25. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Nedelja, 26. 5.: 7.30 Duhovni nagovor. 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 27. 5.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. Zena in dom. 10 minut za športnike — 18.00 Zbor Fr. Prešeren iz Kranja.

Torek, 28. 5.: 14.15 Poročila, objave. Aktualna reportaža.

Sreda, 29. 5.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo.

Cetrtek, 30. 5.: 14.15 Poročila, objave. Solistična ura.

Petek, 31. 5.: 14.15 Poročila, objave. Od pelka do pelka po naših krajih in pri naših ljudeh. Nova spaznanja o zilijskem itelhanju. (Razgovor s prof. dr. Nikom Kuretom).

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Oddaje na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m

UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz

Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 8.25 Zabavni keledoskop — 10.15 Od tod in ondod — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Melodije ob 12.25 — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 25. 5.: 8.35 Med mladimi jugoslovanskimi skladatelji — 9.25 Pogled z ljubljanskega gradu — 9.45 Igra pihalni orkester — 12.15 Rado Simoniti: Kolednica mladinskih brigad — 12.30 Igrata Dubravka Tomšič in Igor Ozim — 13.30 Znana in neznana v vedrem ritmu — 14.05 Kantata mladosti — 14.20 V tričetrtinskem taktu — 14.35 Voščila — 15.15 Za odhiti in razvedrilo — 15.40 Veselo zborovske pesmi jugoslovanskih skladateljev — 17.50 Z lokom po strunah — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.45 Okno v svet — 20.00 Sončna ura — 21.15 Revija zabavnih melodij jugoslovanskih avtorjev.

Nedelja, 26. 5.: 8.05 Mladinska radijska igra — 8.40 Pripravljam se na mladinsko pevsko revijo — 9.05 Z vedrimi zvoki v nedeljsko dopoldne — 10.00 Še pomnilo, tovariši... — 10.30 S koncertnega in opernega odra — 11.50 V tričetrtinskem taktu — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Voščila — 15.35 Za vsakogar nekaj — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Orglice s popevkami in prijetnimi melodijami — 17.05 Kitara in ritmu — 18.30 Športna nedelja — 20.00 Izberite svojo melodijo — 21.00 Naši skladatelji v spominih sodobnikov.

Ponedeljek, 27. 5.: 8.05 Pesmi angleške, francoske in nizozemske renesanse — 8.30 Glasba ob delu — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Ponedeljkovo komorno dopoldne — 12.15 Pesmi dela in izgradnje — 12.30 Zvočna panorama — 13.30 Bolezni intermezzo — 14.05 S solisti mariborske opere — 14.35 Voščila — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Mozart in Tarlini — 17.40 Ob glasbenem avtomatu — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Veseli zvoki izpod zelenega Pohorja — 18.30 Portret v miniaturi: Nino Robič — 20.00 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije — 20.45 Novo v znanosti.

Torek, 28. 5.: 8.05 Iz oper romantičnih mojstrov — 8.40 Kvarlet Jožeta Privka — 9.25 Torkova dopoldne ob narodni pesmi — 12.15 Zadovoljni Kranjci s pevci — 12.30 Od melodije do melodije — 14.35 Romantični valčki — 15.30 V torku nasvidenje — 17.05 Koncert po željah — 18.10 Naradi v svojih pesmih — 18.45 S knjižnega irga — 20.00 Igra Zlatko Balekovič — 20.15 Radijska igra.

Sreda, 29. 5.: 8.05 Jutranje glasbeno popotovanje — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Popevke v sredo dopoldne — 10.30 Poje Planinski oktet — 12.15 Trio Rudija Bardorferja — 12.30 Trio Gobbi in Verdijevih operah — 13.30 Plošča za ploščo — 15.15 Zabavni intermezzo — 17.05 Haydn na dvoru Kneza Esterhazyja — 18.10 Za poskočne pele... — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.15 Godala v noči.

Cetrtek, 30. 5.: 8.05 Ljudske pesmi raznih narodov v koncertnih priredbah — 8.35 Mala instrumentov, veliko glasbe — 9.25 Cetrlikov dopoldanski operni spored — 12.15 Slovenske narodne — 12.30 Vedri ritmi — 14.20 Pet popevke za pet pevcev — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavni intermezzo — 15.30 Turistična oddaja — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Grške narodne pesmi — 18.25 V ritmu twistu in bosse nave — 20.00 Cetrlikov večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Poje Janj Mathis — 21.00 Izročilo XX. stoletja.

Petek, 31. 5.: 8.30 Naši amaterji pojo — 9.25 Petkovo koncertno dopoldne — 10.15 Igrajo majhni ansambli — 12.15 Veseli planšarji so v gosteh — 12.45 Trikrat pel — 13.30 Od tod in ondod — 15.15 Napoliti za turiste — 15.20 Zabavni intermezzo — 15.45 Jezikovni pogovori — 17.05 Chopin in Liszt — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 18.45 Iz naših kolektivov — 20.00 Lahka glasba — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Štiristo let klavirske glasbe — 21.00 Kitarist Al Caiola — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

Sobota, 25. 5.: 15.00 Dunajska glasba — 16.00 Za otroke od 5 let — 16.30 Za družino — 18.30 Kaj vidimo navega? — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Poročila — 20.00 Kratki film — 20.15 Pisan senčnik.

Nedelja, 26. 5.: 16.45 Prenos iz Monaka: avtomobilske dirke — 17.45 Za otroke od 11 let: Svet mladine — 18.15 Mladinski film iz Japonske — 19.05 Sedem dni časovnih dogodkov — 19.20 Zanimajo vas bo — 19.30 Družina Leihner — 20.00 Poročila — 20.15 Vroče železo.

Ponedeljek, 27. 5.: 19.00 Šport — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Poročila — 19.45 Cas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.15 „Volitveni boj“, angleški film.

Torek, 28. 5.: 19.00 Moški zvonj, film — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Poročila — 19.45 Cas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.15 Enaindvajset.

Sreda, 29. 5.: 17.00 Za otroke od 5 let: Listamo v slikanici — 17.25 Za otroke — 17.50 Za družino — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Poročila — 19.45 Cas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.15 Gledališki prenos.

Cetrtek, 30. 5.: 19.00 Šport — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Poročila — 19.45 Cas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.15 Vaš nastop, prosimo — 21.00 Birmanec.

Petek, 31. 5.: 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Poročila — 19.45 Cas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.15 Hotel Viktoria (III) — 21.25 Nemčija od Hitlerja, dokumentarni film.

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gosometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Poločnik. — Tiska založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se posiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.